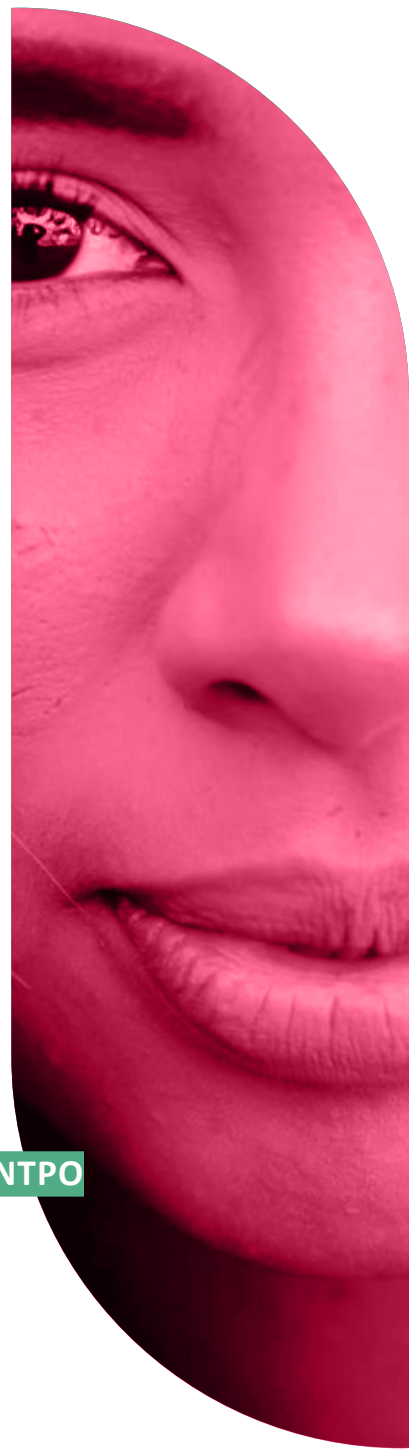
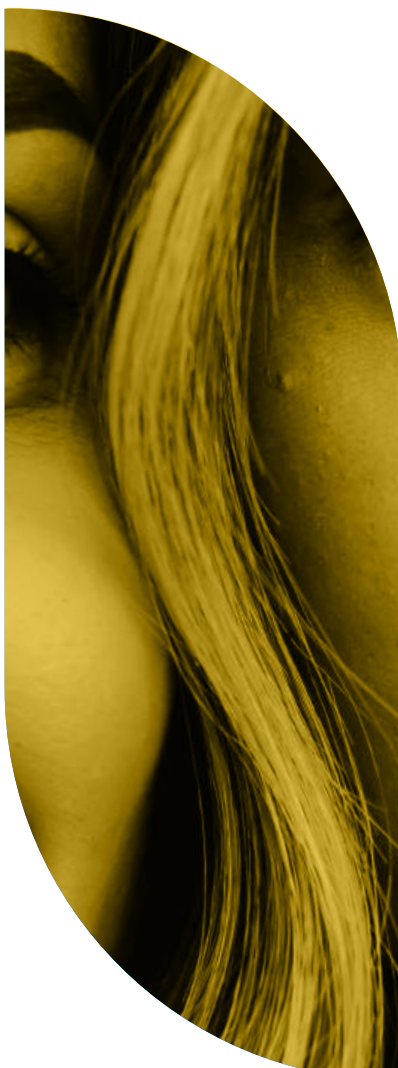

New Gender Strategies for Women's Inclusion

WINGS ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ
ΤΙΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΕΣ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ

2022

Co-funded by
the European Union

Αρχική αναφορά:

Grigaliunaite, R., Idone Befecadu, A., Saint-Nom, Cloe. (Eds.), (2022) “WINGS Γενικό πλαίσιο για ένα πρόγραμμα κοινωνικής και εργασιακής ένταξης με επίκεντρο τις επιζήσασες”. WINGS πρόγραμμα.

Ανακτήθηκε από: www.socialhut.eu

Συντάκτες: Cloé Saint-Nom, CESIE, Ιταλία
Cristina Idone Befecadu, CESIE, Ιταλία
Ruta Grigaliunaite, CESIE, Ιταλία

Συνεργάτες:
Giulia Calandra, CESIE, Ιταλία
Maria Chiara Monti, CESIE, Ιταλία
Sarah Mazzenzana, CESIE, Ιταλία
Silvia Lamonaca, Payoke, Βέλγιο
Robbert Leysen, Payoke, Βέλγιο
Doreen Attipoe, Payoke, Βέλγιο
Laura Parés, SURT, Ισπανία
Panagiota Kokoliou, KMOP, Ελλάδα

Σχεδιασμός γραφικών: CESIE, Ιταλία

Ευχαριστίες: Ιδιαίτερες ευχαριστίες σε όλες τις γυναίκες για τη συμβολή τους, καθώς και σε όλους τους παρόχους υπηρεσιών, τις αρχές και τους εργοδότες που δεσμεύονται να υποστηρίξουν την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των ευάλωτων ομάδων.

Η παρούσα έκδοση αποτελεί προϊόν του έργου WINGS (αριθ. έργου 101038321 - WINGS - AMIF-2020-AG), το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το περιεχόμενο της παρούσας δημοσίευσης αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τις απόψεις του συγγραφέα και αποτελεί αποκλειστική του ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φέρει καμία ευθύνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

New Gender Strategies for Women's Inclusion

**WINGS ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕ
ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΙΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΕΣ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ**

2022

Co-funded by
the European Union

The WINGS project (project no. 101038321 — WINGS — AMIF-2020-AG) was co-funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund. The content of this invitation represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Περιεχόμενα

1.	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	→ 6
2.	ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΙΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΕΣ	→ 8
2.1	Δουλεύοντας με επίκεντρο τις επιζήσασες	→ 9
2.2.	Εθνοψυχιατρική προσέγγιση κατά την εργασία με γυναίκες υπηκόους τρίτων χωρών	→ 13
2.3.	Διεπιστημονική ομάδα για την υλοποίηση προγράμματος κοινωνικής και εργασιακής ένταξης με επίκεντρο τις επιζήσασες	→ 14
3.	ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΜΕ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ ΣΤΟ ΤΡΑΥΜΑ	→ 16
3.1.	Αρχές της προσέγγισης με βάση την επιβίωση που εφαρμόζονται στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας	→ 17
3.2.	Το πλαίσιο εκμάθησης γλωσσών	→ 18
3.3.	Γενικές εκτιμήσεις για τη διδασκαλία της γλώσσας σε γυναίκες επιζώντες με προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη το φύλο και το τραύμα	→ 19
3.4.	Βήματα για την υλοποίηση ενός γλωσσικού μαθήματος για γυναίκες που έχουν επιζήσει της εμπορίας ανθρώπων και της βίας	→ 22
3.5.	Μεθοδολογίες και πρακτικές για τη διδασκαλία γλωσσών	→ 24
3.6.	Η εθνοψυχιατρική προσέγγιση στη διδασκαλία της γλώσσας	→ 30

4.	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΒΙΩΣΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΗ ΒΙΑ	→32
4.1.	Πλαίσιο συμβουλευτικής απασχόλησης	→33
4.2.	Pasos básicos para implementar la orientación individual	→34
4.3.	Μεθοδολογίες και πρακτικές για τη συμβουλευτική απασχόλησης	→35
4.4.	Η εθνοψυχιατρική προσέγγιση της συμβουλευτικής απασχόλησης	→41
5.	ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	→42
5.1.	Το νομικό πλαίσιο για την απασχόληση και την παροχή πρακτικής άσκησης	→43
5.2.	Ανάπτυξη εξατομικευμένης πρακτικής άσκησης για γυναίκες επιζώντες	→44
6.	ΤΕΛΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	→ 46
7.	ΑΝΑΦΟΡΕΣ	→ 48

1.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το γενικό πλαίσιο WINGS για την κοινωνική και εργασιακή ένταξη με επίκεντρο την **επιζήσασα** έχει ως στόχο να υποστηρίξει τους **παρόχους υπηρεσιών** που εργάζονται με γυναίκες **υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν επιζήσει της σωματεμπορίας και της βίας¹** στην παροχή εξατομικευμένης και ποιοτικής υποστήριξης, λαμβάνοντας υπόψη τις **προσωπικές συνθήκες, τον πολιτισμό, το ιστορικό εμπειριών, την ψυχολογική κατάσταση και την πορεία ένταξής τους**. Το πλαίσιο περιλαμβάνει γενικές κατευθυντήριες γραμμές και μεθοδολογίες για την ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων υποστήριξης γυναικών επιζήσασες σωματεμπορίας με βάση το **φύλο και το συγκεκριμένο** πλαίσιο, τα οποία περιλαμβάνουν διδασκαλία ξένης γλώσσας, ψυχολογική υποστήριξη και συμβουλευτική για την απασχόληση. Στόχος του πλαισίου είναι να αποτελέσει ένα ευέλικτο κατευθυντήριο έγγραφο που μπορεί να προσαρμοστεί σε τοπικά προγράμματα ένταξης ανάλογα με το εκάστοτε πλαίσιο.

Συγκεκριμένα, το πλαίσιο χωρίζεται σε τέσσερις κύριες ενότητες:

1. γενικές εκτιμήσεις για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής και εργασιακής ένταξης με επίκεντρο τους επιζώντες
2. γλωσσική διδασκαλία με ευαισθησία στο τραύμα
3. προσαρμοσμένη συμβουλευτική για την απασχόληση
4. δέσμευση εργοδοτών και παροχή πρακτικής άσκησης

Το πρόγραμμα WINGS αναπτύσσεται στο πλαίσιο του χρηματοδοτούμενου από το AMIF έργου WINGS - Υποστήριξη γυναικών επιζώντων σωματεμπορίας μέσω ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ένταξης (2022-2024). Ο κύριος στόχος του έργου είναι η **προώθηση μιας πολυεπίπεδης δράσης που απευθύνεται σε γυναίκες επιζώντες σωματεμπορίας** που έχουν ανάγκη γλωσσικής και ψυχολογικής υποστήριξης, ατομικής και προσαρμοσμένης εργασιακής συμβουλευτικής για τη διευκόλυνση της ένταξής τους στην τοπική αγορά εργασίας.

1 Εφεξής αποκαλούμενες γυναίκες ή γυναίκες επιζώντες γενικά, και συμμετέχουσες στο πρόγραμμα όταν μιλάμε για τις δυνητικές συμμετέχουσες στο πρόγραμμα WINGS

8.

2. ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΙΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΕΣ

Η παρούσα ενότητα παρέχει γενικές εκτιμήσεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής και εργασιακής ένταξης για τις επιζώντες γυναίκες υπηκόους τρίτων χωρών. Παρέχει μια επισκόπηση των δεοντολογικών αρχών που πρέπει να ενσωματώνονται σε κάθε παρέμβαση που απευθύνεται σε επιζήσασες γυναίκες, εξηγεί την εθνοψυχιατρική προσέγγιση κατά την εργασία με υπηκόους τρίτων χωρών και παρέχει μια επισκόπηση μιας διεπιστημονικής ομάδας που πρέπει να ηγείται ενός ποιοτικού προγράμματος κοινωνικής και εργασιακής ένταξης.

2.1.

ΔΟΥΛΕΥΟΝΤΑΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΙΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΕΣ

Η παροχή βοήθειας σε γυναίκες θύματα εμπορίας ανθρώπων και σεξουαλικής εκμετάλλευσης είναι ένα σύνθετο φαινόμενο. Η παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών πρέπει να είναι **εξειδικευμένη ως προς το φύλο και κατάλληλη για τις ανάγκες των επιζώντων**, για τις οποίες η διασταύρωση της φυλής, των αναπηριών, της ηλικίας, του σεξουαλικού προσανατολισμού και του μορφωτικού επιπέδου, μαζί με τις ιδιαιτερότητες του φύλου, όπως η εγκυμοσύνη, οι γυναικολογικές διαταραχές και η μονογονεϊκή μητρότητα, μπορεί να δημιουργήσουν πολύπλοκα πλέγματα εμποδίων και ανισοτήτων.

Ως εκ τούτου, οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να ξεπεράσουν τα εμπόδια της εθνικότητας, του πολιτισμού και της γλώσσας με τις γυναίκες με:

- * Υιοθέτηση μιας **προσέγγισης με ευαισθησία ως προς το φύλο**, ώστε να υποστηριχθεί επαρκώς η διαδικασία ανάρρωσής τους και να σπάσει ο κύκλος της απομόνωσης και της δυστυχίας που συχνά προκύπτει από τις τραυματικές εμπειρίες τους.
- * Ευαισθησία στον τρόπο με τον οποίο η **κουλτούρα και οι προσωπικές πεποιθήσεις** επηρεάζουν την αναζήτηση επαγγελματικής φροντίδας, ιδίως στις υπηρεσίες ψυχικής υγείας και την ψυχολογική υποστήριξη. Συγκεκριμένα, να κατανοήσετε ότι πολλές θεραπευτικές απόψεις μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από δυτικές σε μη δυτικές κουλτούρες εμποδίζοντας τη διαδικασία και απαιτώντας πολιτισμικούς διαμεσολαβητές.
- * Να έχετε επίγνωση των **γλωσσικών εμποδίων** που μπορεί να εμποδίζουν τις γυναίκες να έχουν πρόσβαση σε πόρους, ευκαιρίες και λύσεις μόνες τους, χωρίς τη βοήθεια διερμηνέα

Σύμφωνα με τη **UN Women** "μια προσέγγιση με επίκεντρο τον επιζώντα σημαίνει ότι όλοι όσοι ασχολούνται με τον προγραμματισμό της βίας κατά των γυναικών δίνουν προτεραιότητα στα δικαιώματα, τις ανάγκες και τις επιθυμίες του επιζώντος"¹

Με άλλα λόγια, σημαίνει ότι οι ανάγκες και οι προτεραιότητες των επιζώντων τίθενται στο επίκεντρο κάθε παρέμβασης. Ο προγραμματισμός, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση συντονισμένων παρεμβάσεων με στόχο την κοινωνική και εργασιακή ένταξη των γυναικών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει να επιδιώκει την τήρηση των **ακόλουθων ηθικών εκτιμήσεων και αρχών²** :

* "Μην κάνεις κακό"

Αναφέρεται στην απαίτηση ότι κάθε παρέμβαση που σχετίζεται με τις διαδικασίες ανάκαμψης και κοινωνικής και εργασιακής ένταξης δεν πρέπει να θέτει τους επιζώντες σε χειρότερη κατάσταση, βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, από ό,τι θα ήταν αν δεν είχαν εμπλακεί. Σημαίνει ότι όλοι οι επαγγελματίες που εμπλέκονται μέσω των δράσεων και των δραστηριοτήτων, θα πρέπει να προβλέπουν τους τρόπους με τους οποίους η εργασία τους μπορεί να οδηγήσει σε κινδύνους ασφάλειας, συναισθηματικούς ή κοινωνικούς κινδύνους και να τους διασφαλίζουν από τυχόν αρνητικές επιπτώσεις.

* Συναίνεση μετά από ενημέρωση

Η συγκατάθεση μετά από ενημέρωση αναφέρεται στη διαδικασία με την οποία οι επιζώντες γυναίκες ενημερώνονται πλήρως σχετικά με την ευκαιρία συμμετοχής σε μια κοινωνική και εργασιακή ένταξη. Αυτό προϋποθέτει ότι ενημερώνονται για το τι συνεπάγεται, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών κινδύνων και οφελών, ώστε να μπορούν να λάβουν τεκμηριωμένη και ανεξάρτητη απόφαση χωρίς εξαναγκασμό ή αδικαιολόγητη πίεση. Η απόκτηση συναίνεσης δεν είναι μια "εφάπαξ" δραστηριότητα, αλλά πρέπει να επαναλαμβάνεται τακτικά και για κάθε συγκεκριμένη δραστηριότητα, καθώς η διαδικασία κοινωνικής και εργασιακής ένταξης είναι μακρά, εξελίσσεται και ενδέχεται να προκύψουν διαφορετικές καταστάσεις και ευκαιρίες.

* Εμπιστευτικότητα

Σημαίνει ότι οι πληροφορίες που αποκτώνται ή οι φάκελοι των υποθέσεων παραμένουν απόρρητοι καθ' όλη τη διάρκεια της συμμετοχής των γυναικών, εκτός εάν οι γυναίκες παρέχουν συγκατάθεση μετά από ενημέρωση ή επαγγελματική ή νομική υποχρέωση που απορρέει από την εθνική νομοθεσία, κώδικες δεοντολογίας ή άλλους οργανωτικούς κανονισμούς. Με την ευκαιρία αυτή, οι επαγγελματίες θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι γυναίκες κατανοούν σαφώς τους περιορισμούς που μπορεί να έχει αυτή η αρχή, εάν οι πάροχοι υπηρεσιών εντοπίσουν ενδείξεις σοβαρού κινδύνου για τη ζωή της γυναίκας ή για άλλα εμπλεκόμενα παιδιά (εάν υπάρχουν). Η εκ των προτέρων ενημέρωση θα μπορούσε να αποτρέψει μελλοντικά αισθήματα προδοσίας ή δυσπιστίας μεταξύ των επιζώντων.

* Ανωνυμία

Η ανωνυμία είναι το δικαίωμα να μην ταυτοποιείται κανείς, ακόμη και μέσω έμμεσων πληροφοριών που θα μπορούσαν να αποκαλύψουν ακούσια την ταυτότητα του επιζώντος, τις προσωπικές του εμπειρίες και/ή τις απόψεις του. Μπορεί να διακυβεύεται από πολλούς διαφορετικούς παράγοντες αναγνώρισης (π.χ. ηλικία, σωματική περιγραφή, κοινότητα καταγωγής, συγκεκριμένες λεπτομέρειες της υπόθεσης κ.ο.κ.) και, ως εκ τούτου, η απλή αλλαγή του ονόματος ενός επιζώντος μπορεί να μην επαρκεί για να εγγυηθεί την ανωνυμία.

Η ανωνυμία είναι συχνά το κλειδί για τη διατήρηση της ιδιωτικής ζωής, της εμπιστευτικότητας, της ασφάλειας και της προστασίας των επιζώντων της εμπορίας ανθρώπων.

2 Αυτό το αρχικό μέρος του γενικού πλαισίου WINGS περιλαμβάνει μια περιγραφή της προσέγγισης με κέντρο την επιζήσασα και των ηθικών αρχών που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την εφαρμογή του δραστηριοτήτων. Το μέρος αυτό βασίζεται στην "Πολιτική δεοντολογίας", η οποία αναπτύχθηκε από την εταιρική σχέση HEAL (έργο που συντονίζεται από το CE-SIE, 2019-2021) και τον "Οδηγό για την ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών για την υποστήριξη την πρόσβαση στην απασχόληση για γυναίκες υπήκοους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας για σεξουαλικούς σκοπούς εκμετάλλευσης", που αναπτύχθηκε από την εταιρική σχέση TOLERANT (έργο που συντονίζεται από το KMOP, 2019- 2021).

* Ιδιωτικότητα

Το απόρρητο αναφέρεται στο δικαίωμα να μην υπάρχει ανεπιθύμητη και μη εγκεκριμένη εισβολή και θεωρείται βασικό ανθρώπινο δικαίωμα στις περισσότερες χώρες. Οι πάροχοι υπηρεσιών υποστήριξης θα πρέπει να είναι προσεκτικοί ώστε να μην αποκαλύπτουν ακούσια πληροφορίες σχετικά με τον επιζώντα σε άτομα της οικογένειάς του ή/και της κοινότητάς του. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει τόσο βασικές πληροφορίες όσο το γεγονός ότι ο/η επιζών/ούσα έχει ζητήσει ή έχει λάβει ορισμένες υπηρεσίες (π.χ. ψυχολογική συμβουλευτική ή οικογενειακή διαμεσολάβηση), οι οποίες θα μπορούσαν να τον/την αναγνωρίσουν ως θύμα εμπορίας ή/και να τον/την στιγματίσουν.

* Απαγόρευση διακρίσεων

Η αποφυγή διακρίσεων αναφέρεται στην ανάγκη να διασφαλιστεί ότι οι επιζώντες γυναίκες δεν αντιμετωπίζονται δυσμενώς ή δεν αντιμετωπίζουν αρνητικές ή προκατειλημμένες συμπεριφορές λόγω της εμπειρίας τους από την εμπορία ανθρώπων ή/και άλλων χαρακτηριστικών και εμπειριών (π.χ. φύλο ή φύλο, εθνικότητα, ηλικία, εθνικότητα, πολιτισμικές διαφορές, μεταξύ άλλων). Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να δίνουν προσοχή στο πώς οι διακρίσεις μπορεί να αποτέλεσαν παράγοντα κατά τη διάρκεια της περιόδου εκμετάλλευσης και/ή να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στις επιλογές για αποκατάσταση και κοινωνική και εργασιακή ένταξη. Επιπλέον, οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι επαγγελματίες δεν χρησιμοποιούν σεξιστική, μεροληπτική και μεροληπτική ως προς το φύλο γλώσσα και να προωθούν τη χρήση εργαλείων για γλώσσα χωρίς αποκλεισμούς.

* Ασφάλεια και προστασία

Αφορά τη σωματική και ψυχολογική ευεξία των επιζώντων κατά τη διαδικασία κοινωνικής και εργασιακής ένταξης. Η ασφάλεια και η προστασία του επιζώντος πρέπει, ανά πάσα στιγμή, να είναι υψίστης σημασίας και απαιτείται προσοχή για την αξιολόγηση τυχόν κινδύνων ή ζητημάτων. Κάθε γυναίκα θύμα εμπορίας ανθρώπων θα έχει διαφορετικές ανησυχίες και εκτιμήσεις για την κατάστασή της. Οι πάροχοι υπηρεσιών πρέπει να το λάβουν σοβαρά υπόψη τους καθώς και να προβούν στη δική τους ανεξάρτητη αξιολόγηση του τι συνιστά κίνδυνο για την ασφάλεια και την προστασία σε κάθε περίπτωση.

* Φύλο και πολιτιστική ευαισθησία

Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι παρεμβάσεις δεν θυματοποιούν εκ νέου τους επιζώντες και προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Η αντιμετώπιση των γυναικών με ευαισθησία συνεπάγεται την αναγνώριση ότι η εμπορία ανθρώπων (καθώς και οι εμπειρίες πριν και μετά την εμπορία) ήταν επώδυνες, ακόμη και τραυματικές. Απαιτεί την προσέγγιση της κοινωνικής και εργασιακής ένταξης με τρόπους που αναγνωρίζουν και σέβονται αυτές τις εμπειρίες και αντιδράσεις όσον αφορά τον τρόπο ομιλίας, τα λόγια, τη γλώσσα του σώματος, την επαγγελματική προσέγγιση κ.ο.κ. Σημαίνει επίσης να έχουμε επίγνωση της διαφορετικότητας σε θέματα φύλου, κοινωνικοοικονομικών εμποδίων, εκπαιδευτικών διαφορών, πολιτιστικών και γλωσσικών θεμάτων. Περιλαμβάνει το σχεδιασμό παρεμβάσεων που λαμβάνουν υπόψη όχι μόνο τις ειδικές ανάγκες των μεταναστριών (εγκυμοσύνη, μητρότητα, διαφορές μεταξύ των δύο φύλων στα συμπτώματα τραύματος), αλλά και την παροχή πρόσθετων εργαλείων για τη διασφάλιση της ενεργού συμμετοχής τους: παροχή φροντίδας παιδιών, προσαρμοσμένα γλωσσικά μαθήματα μικρότερου μεγέθους, πρακτικές πληροφορίες σχετικά με τα δικαιώματα των γυναικών και των μεταναστών και τις υπηρεσίες, μεταξύ άλλων.

* Προστασία δεδομένων

Οι κύριες αρχές του GDPR 2016/679³ που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα γυναικών επιζώντων της εμπορίας ανθρώπων και της βίας είναι:

- ▶ Δίκαιη και νόμιμη επεξεργασία: η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να γίνεται νόμιμα, δίκαια και με διαφάνεια σε σχέση με τα άτομα.
- ▶ Περιορισμός του σκοπού: τα δεδομένα θα πρέπει να συλλέγονται μόνο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και να μην υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία με τρόπο που είναι ασυμβίβαστος με τους σκοπούς αυτούς.
- ▶ Ελαχιστοποίηση των δεδομένων: η συλλογή και η αποθήκευση των δεδομένων θα πρέπει να είναι συναφείς και να περιορίζονται στο αναγκαίο μέτρο σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία.
- ▶ Διατήρηση δεδομένων: τα δεδομένα θα πρέπει να διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από αυτό που είναι απαραίτητο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

* Ενδυνάμωση

Η ενδυνάμωση είναι η διαδικασία με την οποία οι επιζώντες γυναίκες εφοδιάζονται με τις δεξιότητες, την ικανότητα και την αυτοπεποίθηση να αξιοποιούν τους δικούς τους πόρους στη διαδικασία αποκατάστασης και να ζουν αυτόνομα. Η ενδυνάμωση είναι ζωτικής σημασίας για την ανάκτηση της αυτοπεποίθησης, της εμπιστοσύνης και του ελέγχου και ως εκ τούτου θα πρέπει να αποτελεί συνεχή εστίαση. Καλλιεργείται με τη συμμετοχή των γυναικών στη λήψη αποφάσεων που αφορούν τα δικά της θέματα.

* Παροχή υποστήριξης

Ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς, δηλαδή από την επίσημη αναγνώριση ή μη ως θύμα εμπορίας ανθρώπων, κάθε γυναίκα θα πρέπει να λαμβάνει επαρκή υποστήριξη όσον αφορά τη συμβουλευτική και τον προσανατολισμό. Η παροχή υποστήριξης δεν μπορεί να εξαρτάται από την προθυμία μιας γυναίκας να υποβάλει επίσημη μήνυση κατά των δραστών.

* Προστασία του παιδιού και "βέλτιστο συμφέρον του παιδιού"

Σε περίπτωση που στις παρεμβάσεις εμπλέκονται γυναίκες κάτω των 18 ετών, θα πρέπει να υπάρχουν πρόσθετες εγγυήσεις που να εγγυώνται το σεβασμό και τη σωματική και συναισθηματική τους ευημερία σύμφωνα με τις πολιτικές παιδικής προστασίας κάθε οργανισμού. Επιπλέον, στις περιπτώσεις που οι μητέρες συμμετέχουν με τα παιδιά τους, οι πάροχοι υπηρεσιών υποστήριξης θα πρέπει να διασφαλίζουν θετικό αντίκτυπο και σε αυτά, παρέχοντας, για παράδειγμα, φροντίδα των παιδιών ή υλικό για την ψυχαγωγία τους.

* Συμμετοχή επιζώντων

Η συμμετοχή των επιζώντων σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να συμμετέχουν (εθελοντικά) όχι μόνο στις ατομικές διαδικασίες κοινωνικής και εργασιακής ένταξής τους, αλλά, κατά περίπτωση, και στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της παρέμβασης, ώστε να αντικατοπτρίζονται οι ανάγκες και οι απόψεις που εκφράζουν οι ίδιοι. Οι επαγγελματίες θα πρέπει να αναφέρουν στους επιζώντες πώς γίνεται αυτό και να αξιολογούν σε ποιο βαθμό, ώστε να αποφεύγονται οι συμβιβασμοί σε αρχές όπως το "μην κάνεις κακό", η ιδιωτικότητα, η ασφάλεια και η προστασία.

* Αποφυγή εκ νέου θυματοποίησης

Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει να έχουν κατά νου πώς η δυσφορία, το τραύμα, το αίσθημα της παρεμβατικότητας ή της υπερφόρτωσης θα μπορούσαν να επηρεάσουν την προθυμία των γυναικών να συμμετάσχουν. Οι διάφοροι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες θα πρέπει να γνωρίζουν τον ιδιαίτερο ρόλο τους και να συντονίζουν τις εργασίες μεταξύ τους προκειμένου να αποφεύγονται καταστάσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε εκ νέου θυματοποίηση. Οι πάροχοι υπηρεσιών θα πρέπει επίσης να αξιολογούν ποια εργασία είναι πιο επιθυμητή να χρησιμοποιηθούν σε κάθε πλαίσιο και με κάθε γυναίκα, λαμβάνοντας υπόψη τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους (π.χ. χρήση ομάδων εστίασης ή προσωπικών συνεντεύξεων).

3 Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων).

2.2.

ΕΘΝΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΥΠΗΚΟΟΥΣ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Όταν εργάζεστε με γυναίκες υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν επιζήσει της εμπορίας ανθρώπων, ο πολιτισμός παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, επομένως είναι απαραίτητο να γνωρίζετε τα διάφορα πολιτισμικά στοιχεία που επηρεάζουν τη θεραπεία και την αποκατάσταση.

Η **εθνοψυχιατρική**⁴ είναι ένα διεπιστημονικό πεδίο έρευνας και κλινικής πρακτικής που ασχολείται με τον αντίκτυπο του πολιτισμού στην ψυχική υγεία και την ασθένεια (Kirmayer, 2018). Είναι η προσέγγιση που μελετά τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα εντός μιας πολιτισμικής ομάδας αντιλαμβάνονται τον εαυτό, τα συναισθήματα, την ανθρώπινη φύση, τα κίνητρα, την προσωπικότητα και την ερμηνεία της εμπειρίας (Kirmayer, 1989- White, 1992) και τις μορφές του πόνου. Τα βασικά ερωτήματά της περιλαμβάνουν:

1.

Τον ρόλο του πολιτισμού στα αίτια και τους μηχανισμούς των ψυχικών διαταραχών

2.

Την πολιτισμική διαμόρφωση της ψυχοπαθολογίας

3.

Την φύση της αντιμετώπισης, της προσαρμογής, της θεραπείας και της ανάρρωσης

Τα ερωτήματα αυτά μπορούν να αντιμετωπιστούν από την άποψη της αλληλεπίδρασης βιολογικών, ψυχολογικών και κοινωνικών διεργασιών σε πολιτισμικά πλαίσια σε όλη τη διάρκεια της ζωής. Η μεθοδολογία της εθνοψυχιατρικής βασίζεται στο **συνδυασμό ψυχολογίας και ανθρωπολογίας**. Όταν ο ψυχολόγος και ο πελάτης δεν ανήκουν στον ίδιο πολιτισμό, ο ψυχολόγος πρέπει να εξετάσει πώς ο πολιτισμός του πελάτη μπορεί να επηρεάσει την ευημερία και την ψυχική του υγεία.

4 Ο όρος εθνοψυχιατρική εξακολουθεί να είναι αμφιλεγόμενος μέχρι σήμερα για να ορίσει έναν κλάδο που συχνά αντιμετωπίζεται από τους ψυχολόγους. Ωστόσο, η εθνοψυχιατρική δεν παραπέμπει-όπως θα μπορούσε κανείς να φανταστεί με μια πρώτη ματιά- στον βιολογικό κλάδο της ψυχιατρικής. Ο όρος επινοήθηκε από τον Louis Mars τη δεκαετία του 1940, κατά τη διάρκεια της επιτόπιας εργασίας του στην Αϊτή. Το 1945/46 ο Georges Devereux, ο οποίος θεωρείται ο ιδρυτής του επιστημονικού κλάδου όπως τον γνωρίζουμε σήμερα, πήγε στην Αϊτή και ξεκίνησε μια γόνιμη επιστημονική συνεργασία γύρω από την ιδέα της απελευθέρωσης της ψυχιατρικής από τις βιολογικές της μήτρες για τη δημιουργία "μιας ψυχιατρικής θεραπείας βασισμένης στην αυθεντική κατανόηση του πολιτισμικού περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσεται η ψυχική ασθένεια" (Devereux, 1946). Μερικά χρόνια αργότερα ο Georges Devereux προσπάθησε να εισαγάγει άλλους όρους, όπως "Διαπολιτισμική", "Διαπολιτισμική", αλλά τελικά και για διάφορους λόγους παρέμεινε λάτρης του όρου Εθνοψυχιατρική, όπως τον ξεκίνησε ο φίλος και συνάδελφός του Louis Mars. Ως εκ τούτου, η εθνοψυχιατρική είναι ένας όρος που προτιμάται να χρησιμοποιείται όταν μιλάμε για το ρόλο του πολιτισμού στην ψυχική υγεία (συμπεριλαμβανομένων των ψυχολογικών, ψυχιατρικών και ψυχαναλυτικών προοπτικών).

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της μεθοδολογίας είναι η **παρουσία ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή** και η σημασία που δίνεται στη γλώσσα και στον τρόπο έκφρασης του πελάτη. Ο διαμεσολαβητής διαμεσολαβεί προς δύο κατευθύνσεις:

- * μεταφράζοντας πρόταση προς πρόταση την ομιλία του πελάτη, επιτρέποντας του να μιλάει άνετα στη δική του γλώσσα για οικεία θέματα,
- * βοηθώντας τον ψυχολόγο να κατανοήσει τις πολιτισμικά προσανατολισμένες συμπεριφορές, συνήθειες και τη γλώσσα του σώματος.

Με την εθνοψυχιατρική και την υποστήριξη ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή, ο ψυχολόγος μπορεί να κατανοήσει πώς γίνονται οι διασυνδέσεις μεταξύ του νου, των σωματικών καταστάσεων και των πολιτισμικών νοημάτων που δίνονται από το άτομο (ο μόνος ειδικός τους), και πώς οι εξωτερικές απειλές πιστεύεται ότι επηρεάζουν την ευημερία.⁵

2.3.

ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΙΣ ΕΠΙΖΗΣΑΣΕΣ

Για την εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος κοινωνικής και εργασιακής ένταξης για τις επιζήσασες γυναίκες υπηκόους τρίτων χωρών, το οποίο περιλαμβάνει διδασκαλία γλωσσών, ψυχολογική υποστήριξη και συμβουλευτική για την απασχόληση, θα πρέπει να συμμετέχει διεπιστημονική ομάδα εμπειρογνομόνων.:

→ **Καθηγητής ξένων γλωσσών** για το σχεδιασμό και την παράδοση ενός γλωσσικού μαθήματος.
→ **Σύμβουλος απασχόλησης** για το σχεδιασμό, την παροχή συμβουλευτικών συνεδριών και την υποστήριξη κατά τη διάρκεια των περιόδων πρακτικής άσκησης (τόσο για τις συμμετέχουσες γυναίκες όσο και για τους εργοδότες).

→ **Ψυχολόγος** για την υποστήριξη του συνολικού σχεδιασμού του γλωσσικού μαθήματος και των συνεδριών συμβουλευτικής απασχόλησης, για την υποστήριξη της διεξαγωγής του γλωσσικού μαθήματος με μη παρεμβατική παρουσία και για την έμμεση υποστήριξη του συμβούλου απασχόλησης πριν και μετά τις ατομικές συνεδρίες συμβουλευτικής. Όταν προκύπτει ανάγκη και όταν οι πόροι το επιτρέπουν, οι ψυχολόγοι θα μπορούσαν να προσφέρουν ατομικές συνεδρίες ψυχολογικής υποστήριξης στις γυναίκες.

→ **Πολιτισμικός διαμεσολαβητής** για την υποστήριξη ενός ψυχολόγου και ενός καθηγητή γλώσσας κατά τη διάρκεια του γλωσσικού μαθήματος και (κατά περίπτωση) των ατομικών συνεδριών ψυχολογικής υποστήριξης, παρέχοντας συμβουλές σχετικά με τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες που μπορούν να επηρεάσουν τη διαδικασία μάθησης και αποκατάστασης. Ο πολιτιστικός διαμεσολαβητής θα πρέπει να επιλέγεται με βάση τις γλώσσες και τις εθνικότητες των συμμετεχουσών γυναικών, καθώς και την ικανότητά τους να εργάζονται σε ομάδα με άλλα μέλη της ομάδας. Εάν η ομάδα είναι πολύ ετερογενής, είναι δυνατόν να συμμετέχουν περισσότεροι από ένας πολιτισμικοί διαμεσολαβητές.

Αν και συνιστάται η συμμετοχή ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή, η **παρουσία ενός ψυχολόγου που είναι γνώστης της εθνοψυχιατρικής και έχει εμπειρία στην εργασία με υπηκόους τρίτων χωρών** μπορεί να αποτελέσει λύση για την υπέρβαση των οικονομικών περιορισμών και των περιορισμών των πόρων.

5 Λεπτομερέστερες πληροφορίες σχετικά με την ιστορία της εθνοψυχιατρικής και συγκεκριμένες εκτιμήσεις μπορούν να βρεθούν στο HEAL Toolkit for psychological support, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://healproject.eu/media/D3.1-Toolkit-for-psychological-support_EN-2-1.pdf.

- ✓ να έχουν εμπειρία σε τραύματα, να εργάζονται με άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο, να είναι εξοικειωμένοι με την εμπορία ανθρώπων, να έχουν εμπειρία στη δυναμική των ομάδων και στη θεραπεία.
- ✓ να καθορίσει τους στόχους, τους κινδύνους και τις προκλήσεις του συνολικού προγράμματος.
 - ✓ να πραγματοποιήσει ατομικές συναντήσεις γνωριμίας με τις γυναίκες για να αξιολογήσει τις γνώσεις τους, να συζητήσει τους στόχους τους και να παρατηρήσει τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά τους.
 - ✓ να παρατηρείτε και να ανταλλάσσετε πληροφορίες, να παρέχετε προτάσεις και χώρο για ατομικές συζητήσεις ώστε να διευκολύνετε τη θετική ατμόσφαιρα και να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή.
 - ✓ να παρατηρούν και να ανταλλάσσουν πληροφορίες, να παρέχουν προτάσεις και χώρο για ατομικές συζητήσεις για να διευκολύνουν τη θετική ατμόσφαιρα και να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή.
 - ✓ να υλοποιήσετε τελικές ατομικές συνεντεύξεις με τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα για να λάβετε ανατροφοδότηση, να αξιολογήσετε τα αποτελέσματα και να σκεφτείτε από κοινού τις βελτιώσεις.
 - ✓ να χρησιμοποιείτε την προσέγγιση με ευαισθησία στο τραύμα, εάν προκύψουν ευαίσθητα ή τραυματικά θέματα να παραπέμψετε το άτομο σε ψυχολόγο για να λάβετε συμβουλές σχετικά με τον καλύτερο δυνατό χειρισμό της κατάστασης.
 - ✓ Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του γλωσσικού μαθήματος, ο ψυχολόγος πρέπει να είναι παρών σε όλες τις συνεδρίες, ενώ ο σύμβουλος απασχόλησης πρέπει να παρευρίσκεται στη συνεδρία που είναι αφιερωμένη στην επαγγελματική ανάπτυξη και την αναζήτηση εργασίας. Κατά τη διάρκεια των συνεδριών εργασιακής συμβουλευτικής και των περιόδων πρακτικής άσκησης, ο ψυχολόγος και οι καθηγητές ξένων γλωσσών πρέπει να συμβουλευόνται τον ψυχολόγο και τους καθηγητές ξένων γλωσσών όταν υπάρχει ανάγκη.

3. Διδασκαλία της γλώσσας με ευαισθησία στο τραύμα

Η ακόλουθη ενότητα παρέχει κατευθυντήριες γραμμές για τη γλωσσική διδασκαλία με ευαισθησία στο τραύμα για τους παρόχους υπηρεσιών. Παρέχει πληροφορίες σχετικά με το πώς εφαρμόζονται οι αρχές της προσέγγισης με βάση τον επιζώντα στη διδασκαλία ξένων⁶ γλωσσών. Περιλαμβάνει μια επισκόπηση του πλαισίου, των βημάτων εφαρμογής, των μεθοδολογιών και των συστάσεων.

3.1.

ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΕΠΙΒΙΩΣΗ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η ποιοτική διδασκαλία ξένων γλωσσών για γυναίκες επιζώντες θα πρέπει να συνδυάζει : **μια προσέγγιση ευαίσθητη στο τραύμα, επικεντρωμένη στην επιζώντα και στο μαθητή.** Μια τέτοια προσέγγιση θεωρεί τους εκπαιδευόμενους ως ενεργούς παράγοντες της μαθησιακής διαδικασίας και όχι ως παθητικούς δέκτες. Πώς λειτουργεί αυτό;

- * **Σεβασμός :** Ο καθηγητής ξένων γλωσσών πρέπει να αναγνωρίζει ότι οι μαθητές είναι ελεύθεροι να επιλέξουν αν θα υιοθετήσουν γλωσσικές και πολιτισμικές συμπεριφορές που συμμορφώνονται με τα τοπικά κοινωνικά πρότυπα. Οι επιζώντες θα πρέπει να ενημερώνονται και να γνωρίζουν την κοινωνική αντίληψη των συγκεκριμένων γλωσσικών και πολιτισμικών συμπεριφορών χωρίς να επιβάλλουν αλλαγή συμπεριφοράς ή υιοθέτηση του πολιτισμικού προτύπου της κοινωνίας υποδοχής. Παρέχοντας τα εργαλεία για την απόκτηση επικοινωνιακής αυτονομίας, οι γυναίκες ενισχύουν την κατανόηση της κοινωνίας υποδοχής και των πλεονεκτημάτων ή των προκλήσεων που μπορούν να επιφέρουν αυτές οι συγκεκριμένες συμπεριφορές. Επιπλέον, οι γυναίκες μπορούν να χτίσουν γέφυρες μεταξύ διαφορετικών πολιτισμικών υποβάθρων.
- * **Ασφάλεια :** Ο δάσκαλος θα πρέπει να εξετάσει ορισμένα θέματα που μπορεί να αποτελούν ψυχολογική πρόκληση για τις γυναίκες επιζώντες. Επιπλέον, "οι επιζώντες μπορεί να επηρεαστούν ή να αναστατωθούν από ένα θέμα που (στο μυαλό του εκπαιδευτικού) δεν σχετίζεται ρητά με τη σεξουαλική βία. [...] Το τραύμα είναι πολύπλοκο και μπορεί να εμφανιστεί με [μη] αναμενόμενους τρόπους ⁷". Πριν από το μάθημα, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να διαπραγματευτούν με ψυχολόγους και (όταν είναι δυνατόν) πολιτισμικούς διαμεσολαβητές σχετικά με τα ιδιαίτερα ενεργοποιητικά θέματα και να προσφέρουν αποποιήσεις σχετικά με το τι θα καλυφθεί στο μάθημα;

6 Στο πλαίσιο του προγράμματος WINGS, με τον όρο ξένη γλώσσα εννοούμε τη γλώσσα της χώρας υποδοχής.

7 Όπως από τον Οδηγό του Macalester College για την υποστήριξη επιζώντων μαθητών στην τάξη. Διαθέσιμος από: <https://titleix.sdsu.edu/resources-for-faculty-and-staff/faculty-guide-for-supporting-survivors.pdf>

- * **Ενδυνάμωση:** Η εκμάθηση γλωσσών είναι μια ευκαιρία για ανάπτυξη και ανακάλυψη όχι μόνο για τους μαθητές αλλά και για τους εκπαιδευτικούς ως μια αμφίδρομη διαδικασία. Ενώ όλοι οι εκπαιδευτικοί έχουν εσωτερικευμένες προκαταλήψεις, η διδακτική πρακτική και οι αλληλεπιδράσεις με μαθητές από διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο μπορούν να τους βοηθήσουν να αποδομήσουν τον εαυτό τους. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι ανοιχτόμυαλοι, καθώς αυτό βοηθά τους επιζώντες να αισθάνονται σεβαστοί, ασφαλείς και να τους ακούνε.
- * **Εμπιστευτικότητα:** Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να οικοδομήσουν με τις επιζώντες γυναίκες μια σχέση εμπιστοσύνης. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την αποκάλυψη από τις επιζώντες. Σε αυτή την περίπτωση, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να τις ενημερώσει για το ποιες πληροφορίες μπορούν ή δεν μπορούν να "βγουν από την τάξη".

3.2.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΓΛΩΣΣΩΝ

Η εργασία με γυναίκες επιζώντες θέτει βαθιά συνυφασμένες επαγγελματικές, ηθικές και πολιτικές προκλήσεις στους καθηγητές ξένων γλωσσών. Αυτές οι επιζητήσεις της εμπορίας ανθρώπων και της βίας δεν έχουν μόνο υποστεί τις συνέπειες διαφόρων τύπων τραυμάτων και (σε πολλές περιπτώσεις) τις ψυχολογικές επιπτώσεις του ότι διέσχισαν τις επικίνδυνες διαδρομές της εμπορίας ανθρώπων, αλλά αντιμετωπίζουν επίσης τις ίδιες δυσκολίες με άλλες γυναίκες που βρίσκονται σε μετανάστευση σε σχέση με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στη χώρα υποδοχής. Η κοινωνική και εργασιακή ένταξη των γυναικών μπορεί να παρεμποδίζεται από μια σειρά εμποδίων, όπως:

- ▶ **Το νομικό καθεστώς κατά και μετά την άφιξη** λόγω των μεταναστευτικών πολιτικών της χώρας υποδοχής,
- ▶ **Μηδενικά, χαμηλά ή μη αναγνωρισμένα εκπαιδευτικά ή/και επαγγελματικά προσόντα** που αποκτήθηκαν στη χώρα καταγωγής,
- ▶ **Κοινωνική απομόνωση** που μπορεί να βιώνεται λόγω των ευθυνών του νοικοκυριού και της φροντίδας, όπως των παιδιών, των ασθενών και των ηλικιωμένων, ακόμη και στο κοινωνικό πλαίσιο καταγωγής στη χώρα υποδοχής,
- ▶ **Δυσκολίες χωρικού προσανατολισμού** στις αστικές περιοχές λόγω αγροτικής καταγωγής, ιδίως για τις γυναίκες με μηδενικό ή χαμηλό αλφαριθμητικό, σε σύγκριση με τις πόλεις όπου οι άνθρωποι είναι πιθανότερο να βρουν γραπτές πληροφορίες (πινακίδες, καταστήματα κ.λπ.).

Από αυτή την άποψη, η εκμάθηση γλωσσών φαίνεται να συμπίπτει με αυτό που η Rowlands όρισε ως "προσωπική ενδυνάμωση των γυναικών" και συγκεκριμένα με την ικανότητα ανάπτυξης αυτοπεποίθησης που μπορεί να αντισταθμίσει τις επιπτώσεις της εσωτερικευμένης καταπίεσης. Ειδικά στην εκμάθηση ξένων γλωσσών, η ενδυνάμωση συνδέεται με την ιδέα ότι οι εκπαιδευόμενοι "καλλιεργούν τη φωνή τους [...] αισθάνονται εξουσιοδοτημένοι να εκφραστούν σε μια γλώσσα" (Rowland 2019).

Για να συμβεί αυτό, η εκμάθηση γλωσσών θα πρέπει να εντάσσεται σε ένα τρισδιάστατο πλαίσιο που περιλαμβάνει:

1. Μια παιδαγωγική προσέγγιση που υποβαθμίζει την κυριαρχία του φυσικού ομιλητή και προωθεί την πολυγλωσσία και την πολιτισμική ποικιλομορφία.
2. Ένα ολοκληρωμένο φάσμα μεθοδολογιών γλωσσικής διδασκαλίας προσαρμοσμένο στα δικαιώματα, τις ανάγκες και τις συνθήκες των γυναικών. Δεν υπάρχει μια παρούσα "καλύτερη μεθοδολογία". Ο δάσκαλος πρέπει να αξιολογεί τις (γλωσσικές) ανάγκες των μαθητών και να προσαρμόζει τις μεθοδολογίες, ώστε οι γυναίκες επιζώντες να οικειοποιηθούν τη φωνή τους και να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους σε μια γλώσσα που δεν κατέχουν πλήρως.
3. Μια ιδέα της εκμάθησης και διδασκαλίας της γλώσσας με ευαισθησία στο τραύμα και με επίκεντρο τις επιζήσασες βασίζεται σε μια συνεργατική σχέση όπου οι καθηγητές ξένων γλωσσών και οι επιζήσασες γυναίκες αποδομούν αμοιβαία τις εσωτερικευμένες προκαταλήψεις τους.

Αυτό το τρισδιάστατο πλαίσιο μπορεί όχι μόνο να ενδυναμώσει τις γυναίκες, αλλά και να συμβάλει σε μια βαθύτερη κοινωνική αλλαγή, όπου οι ανισότητες θα μειωθούν, η πολιτισμική ποικιλομορφία θα εκτιμηθεί και οι πρακτικές κατηγορίας των θυμάτων θα εξαλειφθούν.

3.3.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΠΙΖΩΝΤΕΣ ΜΕ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΥΠΟΨΗ ΤΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΥΜΑ

Οι στάσεις και οι συμπεριφορές των εκπαιδευτικών είναι εξίσου κρίσιμες με τις ικανότητές τους για την επίτευξη επιτυχημένων αποτελεσμάτων με τους μαθητές. Ως εκ τούτου, όταν εργάζονται με επιζώντες, θα πρέπει να γίνεται επεξεργασία της σχέσης και της μεθοδολογίας μεταξύ εκπαιδευτικών και εκπαιδευομένων, ώστε να διασφαλίζεται ότι λαμβάνονται υπόψη τα ζητήματα που αφορούν το φύλο και το τραύμα. Στην παρούσα ενότητα διερευνάται ο διττός ρόλος των εκπαιδευτικών και οι συμπεριφορές που πρέπει να υιοθετήσουν, οι στόχοι μιας προσέγγισης γλωσσικής διδασκαλίας με ευαισθησία στο φύλο και το τραύμα και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

3.3.1.

Ο ΔΙΠΛΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΣΧΕΣΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΜΕ ΤΙΣ ΕΠΙΖΩΝΤΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Όταν οι γυναίκες επιζώντες της εμπορίας ανθρώπων και της βίας μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα, οι δάσκαλοι παίζουν διπλό ρόλο ως :

1. Είναι άτομα με τα οποία οι γυναίκες μπορούν να δημιουργήσουν μια ουδέτερη σχέση, ενώ προσπαθούν να βοηθήσουν τις μαθήτριες να ασκήσουν το δικαίωμά τους στη (γλωσσική) εκπαίδευση,
2. Διασφαλίζουν ότι τα εμπόδια στη μάθηση αίρονται και ότι οι μεθοδολογίες είναι προσβάσιμες και κατάλληλες για όλες τις μαθήτριες.

Και οι δύο ρόλοι περιλαμβάνουν την "υπόθεση του συναισθηματικού φίλτρου" του Krashen, η οποία υποστηρίζει ότι οι αρνητικές συναισθηματικές αντιδράσεις στο περιβάλλον εμποδίζουν τη γλωσσική μάθηση (Krashen, 1982). Ωστόσο, οι δραστηριότητες παρακίνησης, οι πρακτικές για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και η επίγνωση των συνθηκών ζωής των μαθητών από τους εκπαιδευτικούς μπορούν να αποκαταστήσουν την αποτελεσματική γλωσσική επεξεργασία.

Στη γλωσσική εκμάθηση, **το τραύμα που υπέστησαν οι επιζώντες γυναίκες αποτελεί κεντρικό παράγοντα**: το συναισθηματικό φίλτρο των γυναικών αυτών μπορεί να είναι σημαντικά υψηλό και να αποτελεί ένδειξη της ολικής ή μερικής αδυναμίας τους να οικοδομήσουν σχέσεις εμπιστοσύνης και αιτία εγκατάλειψης (COE, 1995), η οποία συνήθως συνδέεται με το τραύμα::

- ▶ Απώλεια κινήτρων επειδή η εκμάθηση μιας γλώσσας είναι "δύσκολη",
- ▶ Έλλειψη αυτοεκτίμησης και εμπιστοσύνης στις μαθησιακές τους ικανότητες,
- ▶ Προβλήματα συγκέντρωσης ή γενικές μαθησιακές δυσκολίες λόγω του τραύματός τους,
- ▶ Προσωπικοί και/ή εργασιακοί περιορισμοί για την τακτική παρακολούθηση μαθημάτων,
- ▶ Συγκρούσεις προγραμματισμού που αντιμετωπίζουν οι μετανάστριες μητέρες με μικρά παιδιά, οι οποίες μπορεί να έχουν λιγότερες επιλογές φροντίδας ή φύλαξης παιδιών, λόγω οικονομικών περιορισμών και περιορισμένων κοινωνικών και εκτεταμένων οικογενειακών δικτύων στη χώρα υποδοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να υιοθετήσουν συμπεριφορές που προωθούν την εκμάθηση γλωσσών ως βασική πτυχή της διαδικασίας ενδυνάμωσης και θεραπείας των γυναικών σε δύο επίπεδα.

Στο επίπεδο της σχέσης γυναίκας επιζώντος/ εκπαιδευτικού οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να:

- ✓ Δημιουργήστε μια υγιή σχέση εμπιστοσύνης.
- ✓ Λάβετε υπόψη ότι το τραύμα μπορεί να εμποδίσει τις μαθησιακές ικανότητες των γυναικών και να επηρεάσει τα επιτεύγματά τους.
- ✓ Παρέχετε εργαλεία για τη μάθηση και την απόκτηση αυτονομίας.
- ✓ Να είστε ενεργός ακροατής των ανησυχιών των επιζώντων και να παραπέμπετε σε άλλους εμπειρογνώμονες όταν τυχόν ανάγκες που εκφράζουν οι επιζώντες υπερβαίνουν τις αρμοδιότητές τους.

Στο επίπεδο της σχέσης τάξης/καθηγητή, οι καθηγητές θα πρέπει να:

- ✓ Δημιουργήστε έναν ασφαλή χώρο όπου οι ανάγκες των μαθητών λαμβάνονται υπόψη για τη διαμόρφωση εφικτών μαθησιακών στόχων.
- ✓ Δημιουργήστε ένα πολύγλωσσο και διαπολιτισμικό περιβάλλον όπου η εκμάθηση γλωσσών αποτελεί ευκαιρία για ανακάλυψη.
- ✓ Προτείνετε την ξένη γλώσσα ως εργαλείο ενδυνάμωσης για την κοινωνική ένταξη.
- ✓ Παρέχετε στους μαθητές τα εργαλεία για την οικειοποίηση της δικής τους αφήγησης και τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.
- ✓ Παρέχετε στους μαθητές τα εργαλεία για συνεργατική μάθηση και πρακτικές αξιολόγησης από ομοτίμους.
- ✓ Να καθιστούν τα ωράρια των μαθημάτων ευέλικτα και συμβατά με τους περιορισμούς της αναζήτησης εργασίας, της εργασίας και της καθημερινής ζωής.

Οποιαδήποτε προσέγγιση γλωσσικής διδασκαλίας με ευαισθησία στο φύλο και το τραύμα θα πρέπει να θέτει ένα εύρος εφικτών στόχων που λαμβάνουν υπόψη τις ανάγκες των μαθητών. Κατά την εφαρμογή γλωσσικών μαθημάτων με ολοκληρωμένη ψυχολογική υποστήριξη, ο γενικός στόχος θα πρέπει να είναι **να θέσει τις επιζώντες γυναίκες σε μια πορεία προς την ενδυνάμωση και την επούλωση από το τραύμα μέσω της εκμάθησης γλωσσών**. Συγκεκριμένα:

**ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ
ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ**

→ Το γλωσσικό μάθημα επιτρέπει στις γυναίκες να διεξάγουν την καθημερινή τους ζωή σε διάφορα επικοινωνιακά περιβάλλοντα. Θα πρέπει επίσης να τις κάνει να συνειδητοποιήσουν πώς οι γλωσσικές συμπεριφορές είναι αντανάκλαση πολιτισμικών πλαισίων που ποικίλλουν στο χώρο και στο χρόνο και από άτομο σε άτομο μπορούν να επιλέξουν αν θα προσαρμόσουν ή όχι τις (γλωσσικές και πολιτισμικές) συμπεριφορές τους σε αυτές που κυριαρχούν στην κοινωνία υποδοχής.

**ΘΕΤΟΝΤΑΣ ΣΕ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΜΙΑ
ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΠΟΥ
ΥΠΟΒΑΘΜΙΖΕΙ ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ
ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΟΜΙΛΗΤΗ**

→ Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να προωθούν την πολυγλωσσία και την πολιτισμική πολυμορφία και να ευνοούν τις διαπολιτισμικές ανταλλαγές που ενισχύουν τις διαπολιτισμικές επικοινωνιακές ικανότητες των μαθητών στην τάξη και στην κοινωνία υποδοχής γενικότερα.

**ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΑ ΑΠΟ
ΟΠΟΙΑΔΗΠΟΤΕ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ
ΕΠΙΣΗΜΗ Η ΑΤΥΠΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ
ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ**

→ Δεδομένου ότι οι γυναίκες δεν μπορούν πάντα να παρακολουθούν τακτικά ένα γλωσσικό μάθημα, η μαθησιακή εμπειρία, ανεξαρτήτως διάρκειας ή έντασης, θα πρέπει να παρακινεί τις γυναίκες να συνεχίσουν τη μαθησιακή διαδικασία μετά τη λήξη του μαθήματος.

3.4.

ΒΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΝΟΣ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΠΙΖΗΣΕΙ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΑΣ

Παρακάτω παρατίθενται τα κύρια βήματα για το σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός γλωσσικού μαθήματος:

1. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ/Η ΤΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Κατά τη διάρκεια της αρχικής εισαγωγικής συνεδρίας ο καθηγητής ξένων γλωσσών θα πρέπει να αξιολογεί:

- ▶ Μπορεί η μαθήτρια να διαβάζει και να γράφει στη μητρική της γλώσσα; Σε ποιο βαθμό;
- ▶ Πόσα χρόνια τυπικής ή άτυπης εκπαίδευσης έχει λάβει;
- ▶ Είναι ο μαθητής αναλφάβητος ή λειτουργικά αναλφάβητος;
- ▶ Ποιο είναι το επίπεδο προφορικής επάρκειας του μαθητή στη δεύτερη γλώσσα;

→ Να θυμάστε ότι ο αναλφαβητισμός διαχωρίζεται από την πραγματική ικανότητα διαχείρισης μιας προφορικής γλώσσας.

2. ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΜΙΑΣ ΟΜΟΙΟΓΕΝΟΥΣ ΤΑΞΗΣ

Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αξιολογούν:

- ▶ Είναι το μάθημα και το περιεχόμενο προσαρμοσμένα στο γενικό επίπεδο γνώσεων των εκπαιδευομένων;
- ▶ Είναι η σύνθεση της ομάδας βιώσιμη για το πρόγραμμα σπουδών;
- ▶ Μπορούν, εντός λογικών ορίων, η οργάνωση του μαθήματος και το περιεχόμενο να προσαρμοστούν σε μια ετερογενή τάξη;
- ▶ Η οργάνωση και το περιεχόμενο του μαθήματος θα άφηνε πίσω ή θα αποσυντόνιζε ορισμένους μαθητές;

→ Μια ετερογενής τάξη μπορεί να επιτρέψει στους πιο προχωρημένους μαθητές να καθοδηγούν τους συνομηλίκους τους. Ωστόσο, αν είναι ιδιαίτερα ετερογενής, το χάσμα μεταξύ ικανών και λιγότερο ικανών μαθητών μπορεί να αποθαρρύνει τους μαθητές και από τις δύο πλευρές.

Από ψυχολογική άποψη και για να διευκολυνθεί ο δεσμός και η αίσθηση του ανήκειν, οι ομάδες είναι πιο επιτυχημένες όταν η σύνθεση των μελών της ομάδας είναι παρόμοια όσον αφορά την ηλικία, το φύλο, το ιστορικό προηγούμενης θεραπείας, το επίπεδο των παθολογιών κ.λπ. Τέλος, η συμμετοχή ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή είναι πιο αποτελεσματική εάν εργάζεται με μια ομοιογενή ομάδα όπου οι συμμετέχοντες προέρχονται από την ίδια ή παρόμοια κουλτούρα.

3.

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΕΑΝ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Αξιολογήστε αν το μάθημα ταιριάζει στην ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής των εκπαιδευομένων:

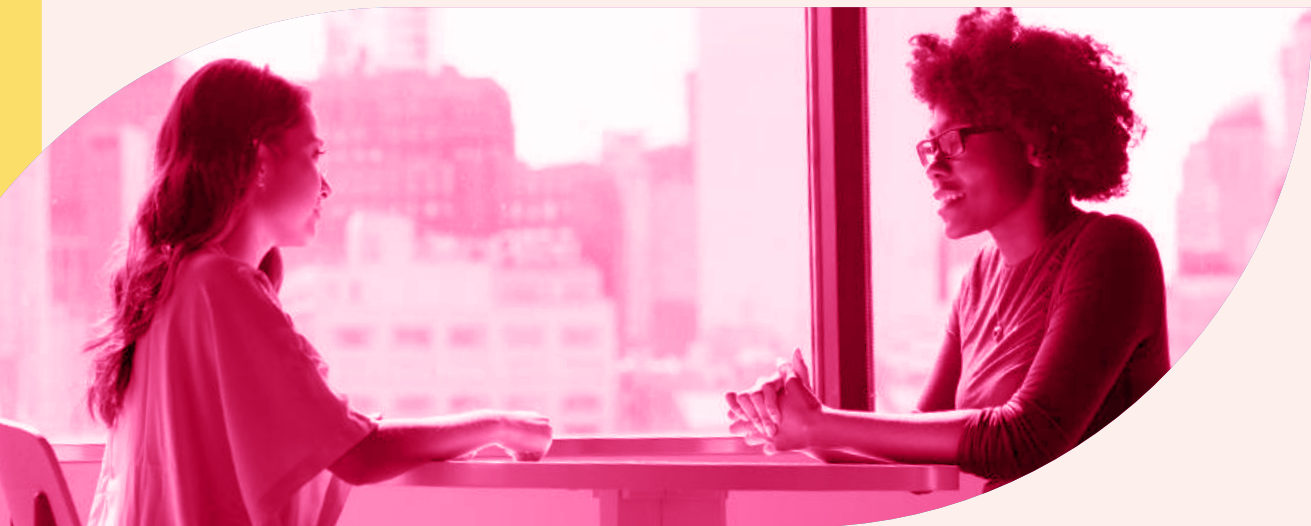
- ▶ Είναι το πρόγραμμα και η διάρκεια των μαθημάτων συμβατά με τις ανάγκες και το πρόγραμμα των εκπαιδευομένων;
- ▶ Μπορούν οι εκπαιδευόμενοι να αντέξουν οικονομικά να παρακολουθήσουν το μάθημα (χρειάζονται οικονομική υποστήριξη για τη δημόσια συγκοινωνία);
- ▶ Θα πρέπει να παρέχονται υπηρεσίες παιδικής φροντίδας;

4.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΚΡΟΣΚΟΠΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Συμφωνώντας μαζί με τις γυναίκες επιζώντες:

- ▶ Ποιες γλωσσικές δεξιότητες θεωρούν οι μαθητές ότι χρειάζονται σε αυτή τη φάση της ζωής τους;
- ▶ Ποιες γλωσσικές δεξιότητες χρειάζονται για να υποστηρίξουν την απασχολησιμότητά τους;
- ▶ Θεωρούν οι εκπαιδευόμενοι ότι η "επικοινωνία επιβίωσης" (ΚΕΠΑ <A1) ενδυναμώνει;
- ▶ Θεωρούν οι μαθητές ότι η αυτοέκφραση, οι πρακτικές ανταλλαγής γνώσεων και η αφήγηση ιστοριών ενδυναμώνουν;
- ▶ Νιώθουν οι εκπαιδευόμενοι μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση για τη χρήση της γλώσσας σε επαγγελματικά περιβάλλοντα;

3.5.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΓΛΩΣΣΩΝ

Προτείνονται δύο γενικές μεθοδολογίες:

3.5.1.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η επικοινωνιακή διδασκαλία της γλώσσας προσαρμόζεται σε μια σχετικά ομοιογενή τάξη μαθητών με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο για να υποστηρίξει την κοινωνική ένταξή τους, αναπτύσσοντας τις τέσσερις γλωσσικές δεξιότητες των μαθητών (**ομιλία, ακρόαση, ανάγνωση και γραφή**). Στην CLT, οι καθηγητές ξένων γλωσσών χρησιμοποιούν διάφορες τεχνικές διδασκαλίας (icebreakers, καταιγισμός ιδεών, spider-grams, παιχνίδια ρόλων, αντιστοίχιση λέξεων προς λέξεις και λέξεων προς εικόνες, σειρά γραμμών διαλόγου, συμπλήρωση κενών, κ.λπ.) για να προωθήσουν την εκμάθηση επικοινωνιακών λειτουργιών.

Η Λεξιλογική Προσέγγιση, αντίθετα, αξιοποιεί τα "λεξιλογικά κομμάτια" ως δομικά στοιχεία της γλώσσας. Δεν παρουσιάζει τις λέξεις μεμονωμένα, αλλά στα επικοινωνιακά συμφραζόμενα στα οποία μπορεί να εμφανιστούν. Από αυτή την άποψη, το γλωσσικό μάθημα είναι μια ευκαιρία για τη διαχείριση της γλώσσας και την πλοήγηση στο τοπικό πλαίσιο, τις δημόσιες υπηρεσίες του και τους χώρους αναψυχής του. Αν χρειαστεί, μπορούν να προσκληθούν εξωτερικοί εμπειρογνώμονες σε μία ή περισσότερες μαθησιακές συνεδρίες για να απαντήσουν στις ερωτήσεις των μαθητών, για παράδειγμα, ένας κτηματομεσίτης, ένας γιατρός, ένας φαρμακοποιός ή ένας νοσοκόμος, κ.λπ.

→ Για παράδειγμα, για την εκμάθηση της γλώσσας και την εξάσκηση σε δεξιότητες συνέντευξης για εργασία, θα μπορούσε να υλοποιηθεί δραστηριότητα σχετικά με τις κενές θέσεις εργασίας. Ο καθηγητής ξένων γλωσσών θα πρέπει να χωρίσει την ομάδα σε ζεύγη ή μικρές ομάδες των 3-4 ατόμων και να μοιράσει πραγματικές κενές θέσεις εργασίας⁸. Κάθε ομάδα θα πρέπει να συζητήσει και να αποφασίσει αν η προσφερόμενη θέση προέρχεται από την επίσημη ή την άτυπη αγορά εργασίας και να εξηγήσει την επιλογή της.

Σε κάθε περίπτωση, η επιλογή των θεμάτων θα εξαρτηθεί από το προφίλ των μαθητών, τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις προηγούμενες γνώσεις τους.

⁸ Για παραδείγματα προσφοράς εργασίας, συμβουλευτείτε το υλικό Libes Independent Living Skills Training, το οποίο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://libes.org/wp-content/uploads/2021/10/Libes-Independent-Living-Skills-Training-Annexes.pdf>.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	ΛΕΞΙΣ
Ομάδα μαθημάτων γλώσσας	- Χαιρετισμοί και εισαγωγή, - Συμπλήρωση του εντύπου αίτησης μαθημάτων γλώσσας, - Να ζητάτε και να λέτε την ώρα,	- Προσωπικές πληροφορίες, - Χώρες και εθνικότητες, - Αριθμοί, μήνες και ημέρες της εβδομάδας,
Νέο τμήμα	- Χαιρετισμοί και εισαγωγή, - Συμπλήρωση του εντύπου αίτησης μαθημάτων γλώσσας, - Να ζητάτε και να λέτε την ώρα,	- Δωμάτια, έπιπλα και αντικείμενα του σπιτιού, - Διαφημίσεις και συμβάσεις ενοικίασης,
Αρχική σελίδα	- Περιγραφή της καθημερινής ρουτίνας, - Ανάγνωση και συγγραφή ενός ανεπίσημου ηλεκτρονικού ταχυδρομείου,	- Ρουτίνα, - Οικογένεια,
Στάση λεωφορείου	- Να ζητάτε και να δίνετε οδηγίες, - Αγοράζοντας πάσο μεταφοράς και διαβάζοντας πινακίδες,	- Μεταφορές και εισιτήρια, - Ημερομηνίες, ώρες, τιμές, τηλέφωνα,
Κέντρο απασχόλησης	- Επαγγέλματα και αγγελίες εργασίας, - Περιγραφή της επαγγελματικής εμπειρίας, - Συγγραφή βιογραφικού σημειώματος και συμπλήρωση εντύπου αίτησης εργασίας,	Θέσεις εργασίας και επαγγέλματα,
Κατάστημα ρούχων	- Περιγράφοντας τον εαυτό σας, τους ανθρώπους και τα ρούχα, - Ανάγνωση ετικετών ρούχων,	- Εποχές και ρούχα, - Είδη ένδυσης, υλικά και ετικέτες,
Νοσοκομείο / Φαρμακείο	- Συζήτηση για την υγεία, τα συμπτώματα και τα φάρμακα, - Ανάγνωση φυλλαδίων ιατρικών πληροφοριών.	- Μέρη του σώματος, φάρμακα και συμπτώματα, - Νοσοκομεία και κλινικές οικογενειακού προγραμματισμού
Σιδηροδρομικός σταθμός / Αεροδρόμιο	- Μιλώντας για ταξίδια και πακετάρισμα, - Μιλώντας για προηγούμενες εμπειρίες, - Ανάγνωση πινάκων άφιξης/αναχώρησης, - Συζήτηση για τον ελεύθερο χρόνο,	- Ταξιδιωτική υποδομή, - Ταξιδιωτικά αντικείμενα, - Ταξιδιωτικό λεξιλόγιο, - Δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου,
Σούπερ μάρκετ	- Μιλώντας για τα τυπικά φαγητά και τις γιορτές, - Εκφράζοντας τις προτιμήσεις σας για τα τρόφιμα, - Κατανόηση των πωλήσεων και των φυλλαδίων του σούπερ μάρκετ, - Ανάγνωση μιας συνταγής, - Να γράφουν ένα μενού για ένα πάρτι.	- Τρόφιμα και ποτά, - Ποσότητες και δοχεία, - Διακοπές και εορτασμοί.
Συνέντευξη για δουλειά	- Μιλώντας για την προηγούμενη επαγγελματική εμπειρία, - Μιλώντας για προσωπικά ενδιαφέροντα,	- Δεξιότητες και ικανότητες, - Θέσεις εργασίας και επαγγέλματα

Η **Ολική Σωματική Ανταπόκριση (ΟΣΑ)** και η **Αφήγηση Παραμυθιών**, είναι προσαρμοσμένη σε μια ετερογενή τάξη που περιλαμβάνει αναλφάβητους μαθητές για να υποστηρίξει την ενδυνάμωσή τους με τη χρήση δημιουργικών μέσων έκφρασης και κίνησης.

Η αφήγηση ιστοριών έχει αναγνωρισμένη κοινωνική αξία: οι μαθητές μπορούν να ταυτιστούν με τους χαρακτήρες και τον τρόπο που βλέπουν το λόγο. Προωθεί τις δεξιότητες δημόσιας ομιλίας, τη δημιουργική σκέψη και το δέσιμο. Η αφήγηση χρησιμοποιεί την άτυπη εκπαίδευση και μπορεί να προσαρμοστεί σε μια πολυεπίπεδη τάξη, καθώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο προφορικές όσο και γραπτές ιστορίες. Εάν οι μαθητές μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν, ο εκπαιδευτικός μπορεί να ξεκινήσει από τον προφορικό λόγο και να ενισχύσει τη γραφή και την ανάγνωση. Εάν οι μαθητές δεν μπορούν να διαβάσουν ή να γράψουν, η έμφαση θα δοθεί στον προφορικό λόγο, ενώ η γραπτή είσοδος και έξοδος θα αντικατασταθεί από οπτικά στοιχεία και τεχνουργήματα.

Διαφορετικές φάσεις των συνεδριών αφήγησης παραμυθιών:

1. ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ

→ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΣΤΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Επικοινωνιακές Λειτουργίες

- ▶ αιρετισμοί και προσωπικές πληροφορίες,
- ▶ Έκφραση συμπαθειών και αντιπαθειών,

Γνωστικές Λειτουργίες

- ▶ Ανταπόκριση σε εισροές, Μίμηση και επανάληψη,
- ▶ Μάντεψε,

Δραστηριότητες

- ▶ Κίνηση που σπάει τον πάγο, Εισαγωγή παγοθραυστικά,
- ▶ Παγοθραυστικά "Μάντεψε"

Παραγωγή και αντικείμενα

- ▶ Δημιουργία ενός ρεπερτορίου τάξης με αγαπημένα αντικείμενα,

*** Κίνηση που σπάει τον πάγο:** π.χ. "Σε έναν κύκλο, κάντε μια συγκεκριμένη κίνηση με το σώμα σας (χειροκροτήστε, πηδήξτε, σφίξτε τις γροθιές, σηκώστε το χέρι, κ.λπ.). Οι υπόλοιποι σας μιμούνται".

*** Παγοθραυστικά εισαγωγής:** π.χ. "Δύο αλήθειες και ένα ψέμα (σε κύκλο) σχετικά με προσωπικές πληροφορίες (συστάσεις)- (τα παγοθραυστικά κίνησης και τα παγοθραυστικά εισαγωγής μπορούν να συνδυαστούν σε ένα. ενιαίο παγοθραυστικό >> χορός των ονομάτων. "Πείτε το όνομά σας και κάντε μια κίνηση- οι άλλοι επαναλαμβάνουν το όνομα και την κίνηση- στη συνέχεια, το άτομο στα αριστερά σας επαναλαμβάνει το όνομα και την κίνηση του προηγούμενου ατόμου και λέει το όνομά του ενώ κινείται κ.ο.κ.").

*** Κάνε μια μαντεψιά για να σπάσεις τον πάγο:** π.χ., συμβολικές εικόνες/πραγματικά αντικείμενα (τρόφιμα- βούρτσα ή τσιμπιδάκια μαλλιών- βιβλίο- CD κ.λπ.) τοποθετούνται μαζί. οι μαθητές επιλέγουν 2 αντικείμενα (ένα αρέσει ένα αντιπαθεί) χωρίς να λένε ποιο είναι ποιο. οι μαθητές μαντεύουν τις συμπάθειες και τις αντιπάθειες των συμμαθητών τους. **αντικείμενο:** συμβολικές εικόνες όλων των "συμπαθειών" κολλούνται σε ένα χαρτόνι και διακοσμούνται.

**Επικοινωνιακές
Λειτουργίες**

- Περιγράφοντας την οικογένεια και τον εαυτό σας,
- Να κάνει συγκρίσεις,

Γνωστικές λειτουργίες

- Αυτοβιογραφική αφήγηση,
- Αναγνώριση των συναισθημάτων των ανθρώπων,

Δραστηριότητες

- Περιγράφοντας εικόνες ανθρώπων,
- Συμπλήρωση οικογενειακού δέντρου,

**Παραγωγή και
αντικείμενα**

- Δημιουργία ενός κολάζ προσώπων που δημιουργεί συσχετισμούς με τα μέλη της οικογένειας, Συλλογή περιγραφών σε ρολό χαρτιού,
-

*** Περιγράφοντας εικόνες ανθρώπων:** οικοδόμηση περιγραφικού λεξιλογίου μέσω οπτικής εισόδου (όψη και προσωπικότητα).

*** Συμπλήρωση οικογενειακού δέντρου:** οι μαθητές μελετούν ένα πρότυπο οικογενειακού δέντρου και βλέπουν πώς λειτουργεί. Συμπληρώνουν ένα άδειο πρότυπο με τα ονόματα των συγγενών τους και τη συγγένεια που πρέπει να αποφεύγεται αν οι μαθητές έχουν επώδυνες οικογενειακές ιστορίες- το οικογενειακό δέντρο θα μπορούσε να αντικατασταθεί με έναν κύκλο φίλων).

*** Αντικείμενο: 2 επιλογές (που μπορούν να ενσωματωθούν):** με υπολείμματα χαρτιού, οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν μια αυτοπροσωπογραφία και να γράψουν τα ονόματά τους (αναλφάβητοι) > ο δάσκαλος μπορεί στο μεταξύ να υποκινήσει την προφορική παραγωγή των μελών του σώματος/ συγγενών- για τους μαθητές που μπορούν να διαβάσουν/γράψουν, οι μαθητές γράφουν μια αυτοπεριγραφή (π.χ.: με λένε Precious, είμαι δυνατή, διασκεδαστική και ευγενική, τα μαλλιά μου προέρχονται από τον πατέρα μου, η μύτη μου προέρχεται από τη μητέρα μου- είμαι ψηλή σαν τον παππού μου- είμαι χαρούμενη σαν τη θεία μου). Όλες οι περιγραφές τυλίγονται γύρω από έναν πλάστη και κρεμούνται στον τοίχο περιτριγυρισμένες από τις αυτοπροσωπογραφίες σε μια τάξη μεικτών ικανοτήτων.

**Επικοινωνιακές
Λειτουργίες**

- Περιγραφή φυσικών ή τεχνητών περιβαλλόντων,
- Έκφραση συναισθημάτων,

Γνωστικές λειτουργίες

- Μετάφραση οπτικών δεδομένων σε προσωπική παραγωγή,
- Αποκατάσταση της αυτογνωσίας,

Δραστηριότητες

- Παρατηρώντας και περιγράφοντας το περιβάλλον,

**Παραγωγή και
αντικείμενα**

- Προσδιορισμός του εαυτού σας σε φυσικά/τεχνητά στοιχεία και σύνδεση συναισθημάτων με αυτά μέσω σχεδίων,
-

*** Παρατηρώντας και περιγράφοντας το περιβάλλον:** οι μαθητές δημιουργούν έναν αριθμημένο κατάλογο 10 αντικειμένων. Κάθε στοιχείο αρχίζει με το "βλέπω". Οι μαθητές βγαίνουν έξω ή κοιτάζουν έξω από το παράθυρο/γύρω στην τάξη. Γράφουν 10 πράγματα που βλέπουν (π.χ. "Βλέπω ένα δέντρο, βλέπω μια λάμπα, βλέπω ένα βιβλίο, βλέπω έναν άνδρα να βγάζει βόλτα το σκύλο του στο δρόμο"). Επιστρέφουν στον κατάλόγό τους και αντικαθιστούν το "βλέπω" με το "είμαι". Επιλέγουν 5 προτάσεις που αντιπροσωπεύουν τους ίδιους και τα συναισθήματά τους (προσπαθούν να εξηγήσουν γιατί αισθάνονται σαν δέντρο/λαμπάδα/άντρας που βγάζει βόλτα το σκύλο του). Αν δεν μπορούν να γράψουν, μπορούν να αντιγράψουν τη λίστα με τα αντικείμενα και τα ρήματα και να ζωγραφίσουν αυτό που βλέπουν/είναι.

*** Αντικείμενο:** ο κατάλογος των βλέπω/είμαι.

2. ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ → Ο ΕΞΩ ΚΟΣΜΟΣ

-
Επικοινωνιακές λειτουργίες	▶ Μιλώντας για επαγγέλματα,
Γνωστικές λειτουργίες	▶ Προσδιορισμός των αρετών και των ελαττωμάτων των ανθρώπων,
Δραστηριότητες	▶ Αντιστοίχιση διαφορετικών εμπειρογνομόνων με επίθετα,
Παραγωγή και αντικείμενα	▶ Αναδημιουργία του δικτύου ασφαλείας που περιβάλλει τις γυναίκες
-

*** Αντιστοίχιση διαφορετικών ειδικών με επίθετα + αντικείμενο :** σε ένα (προσωπικό ή κοινόχρηστο) χαρτόνι, χρησιμοποιώντας κόλλα και μια κλωστή από μαλλί, οι μαθητές γράφουν τα ονόματα των επαγγελματιών που τους περιβάλλουν με τα επαγγέλματά τους + ένα θετικό επίθετο και ένα αρνητικό επίθετο. Το όνομα των μαθητών πρέπει να βρίσκεται στο κέντρο του δικτύου: το επάγγελμά τους (παρόν ή επιθυμητό) πρέπει να περιλαμβάνει τα ελαττώματα και τις αρετές τους. Το σχήμα μπορεί να είναι ένας ιστός αράχνης.

-
Επικοινωνιακές λειτουργίες	▶ Μιλώντας για ρουτίνα,
Γνωστικές λειτουργίες	▶ Κατανόηση μιας ιστορίας,
Δραστηριότητες	▶ "Ανάγνωση" σιωπηλών βιβλίων,
Παραγωγή και αντικείμενα	▶ Εφευρίσκοντας διαλόγους σιωπηλών βιβλίων,
-

*** Ανάγνωση σιωπηλών βιβλίων:** οι μαθητές φαντάζονται τους διαλόγους ή την αφήγηση ενός σιωπηλού βιβλίου ή ενός εικονογραφημένου βιβλίου. Μπορεί να προταθεί και ένα βίντεο (ιταλικό βιβλίο: Είναι παιδικό βιβλίο αλλά χρήσιμο και για ενήλικες. Μπορεί να γίνει περαιτέρω έρευνα) > <https://www.youtube.com/watch?v=sN6opoE0iZk&t=84s>(το βίντεο πρέπει να είναι σιωπηλό)

-
Επικοινωνιακές λειτουργίες	▶ Μιλώντας για προηγούμενες εμπειρίες και συναισθήματα,
Γνωστικές λειτουργίες	▶ Αλληλουχία ενός σεναρίου πλοκής,
▶ Αναγνώριση συναισθημάτων,
Δραστηριότητες	▶ Εργασία με αποδιοργανωμένα αποσπάσματα ταινιών για τον αλτρουισμό,
Παραγωγή και αντικείμενα	▶ Μιλάμε για έναν βοηθό,
-

*** Εργασία με αποδιοργανωμένα αποσπάσματα ταινιών για τον αλτρουισμό:** διανέμεται και μελετάται το υπόδειγμα ενός storyboard. προβάλλονται αποσπασματικές αλληλουχίες βίντεο. οι μαθητές αναδημιουργούν τη χρονολογική σειρά της σκηνής. Βοηθούνται στην αναδημιουργία του storyboard με τη διανομή υποβλητικών φωτογραμμάτων κάθε αποσπάσματος. (π.χ. Οδύσσεια 1954 - επεισόδιο Αλκίνοος).

3. ΤΡΙΤΗ ΦΑΣΗ → ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΣΤΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

-
Επικοινωνιακές λειτουργίες	▶ Μιλώντας για φαγητό και θετικές εμπειρίες του παρελθόντος
Γνωστικές λειτουργίες	▶ Συνδέοντας το φαγητό με ανθρώπους που μας έκαναν να νιώθουμε ευπρόσδεκτοι,
Δραστηριότητες	▶ Εξερευνώντας "φιλόξενες" ιστορίες τροφίμων και χαρακτήρες,
Παραγωγή και αντικείμενα	▶ Ζωγραφίζοντας "φιλόξενα" τρόφιμα, ανθρώπους ή αντικείμενα,
-

*** Εξερευνώντας τις ιστορίες και τους χαρακτήρες των "φιλόξενων" τροφίμων:** Οι μαθητές είναι ελεύθεροι να εξερευνήσουν, να μυρίσουν και να αγγίξουν. σε κύκλο, οι μαθητές αφηγούνται μια ιστορία για μια θετική εμπειρία που συνδέεται με το φαγητό.

-
Επικοινωνιακές λειτουργίες	▶ Μιλώντας για ταξίδια,
▶ Δίνοντας οδηγίες,
Γνωστικές λειτουργίες	▶ Προσανατολισμός στον παγκόσμιο χάρτη,
▶ Αναγνώριση της δύναμης της πολυγλωσσίας,
Δραστηριότητες	▶ Εργασία με αποσπάσματα ταινιών για ταξίδια και γλώσσες,
Παραγωγή και αντικείμενα	▶ Δημιουργία ενός συλλογικού χάρτη ταξιδιών και γλωσσών,
-

*** Εργασία με αποσπάσματα ταινιών για ταξίδια και γλώσσες:** Χρήση ταινιών με θέμα τα ταξίδια και τις γλώσσες ως μέσο προβληματισμού σχετικά με τη σημασία της πολυγλωσσίας- χρήση ενός χάρτη της Αφρικής/Ασίας/Ευρώπης για την αναδρομή του ταξιδιού από την πατρίδα στην Ευρώπη και για να μιλήσουμε για τις γλώσσες που μάθαμε/χρησιμοποιήσαμε στη διαδρομή.

-
Επικοινωνιακές λειτουργίες	▶ Μιλώντας για τη σωματική και ψυχολογική υγεία,
▶ Ανταλλαγή συμβουλών,
Γνωστικές λειτουργίες	▶ Εντοπισμός προβλημάτων και παροχή συμβουλών,
▶ Αυτογνωσία,
Δραστηριότητες	▶ Ανάγνωση ή ακρόαση απλοποιημένων ιστοριών με ισχυρούς γυναικείου χαρακτήρες,
Παραγωγή και αντικείμενα	▶ Μιλώντας για μια φορά που έπρεπε να είστε γενναίοι ή που έπρεπε να βρείτε λύσεις μόνοι σας,
-

*** Ανάγνωση ή ακρόαση απλουστευμένων ιστοριών με ισχυρούς γυναικείου χαρακτήρες:** επιλέγονται με βάση το τοπικό πλαίσιο.

3.6.

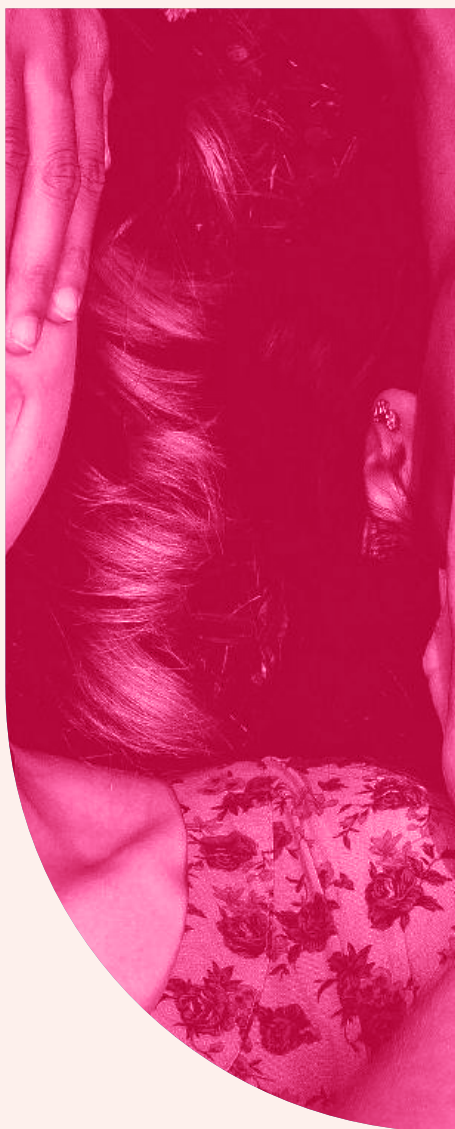
Η ΕΘΝΟΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η εκμάθηση της γλώσσας για τις γυναίκες που επιβίωσαν της εμπορίας ανθρώπων και της βίας αποτελεί σημαντικό βήμα στις διαδικασίες κοινωνικής και εργασιακής ένταξης.

Η παρουσία του ψυχολόγου (με εξειδίκευση στην εθνοψυχιατρική ή η παρουσία ενός πολιτισμικού διαμεσολαβητή, όπως αναφέρθηκε παραπάνω) στα μαθήματα γλώσσας έχει απίστευτες δυνατότητες, καθώς:

- ✓ Μπορεί να **αποτελέσει μια ευκαιρία για την αναχαίτιση πολιτισμικά καθορισμένων σημείων τραύματος και πόνου, τα οποία μπορεί να εμποδίσουν τη διαδικασία μάθησης.**
- ✓ Βοηθά να **δοθεί έμφαση σε μια πολύγλωσση προσέγγιση της γλωσσικής διδασκαλίας και στη μητρική γλώσσα του μαθητή ως πόρο.**
- ✓ Μπορεί να **οδηγήσει σε ατομικές θεραπευτικές συνεδρίες που προτείνει ο ψυχολόγος, σε συνεννόηση με τον καθηγητή γλώσσας, σε άτομα που μπορεί να χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη στην θεραπευτική τους πορεία.**

4. Συμβουλευτική για την απασχόληση των γυναικών που επιβίωσαν από την εμπορία ανθρώπων και τη βία

Αυτό το μέρος του Γενικού Πλαισίου WINGS παρουσιάζει ένα περίγραμμα για την εξατομικευμένη συμβουλευτική απασχόλησης για γυναίκες επιζώντες, συμπεριλαμβανομένης της πορείας δράσης, των μεθοδολογιών και των συστάσεων.

4.1.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Η εξατομικευμένη συμβουλευτική είναι μια ολιστική πορεία προσωπικής ανάπτυξης που βασίζεται στην αναγνώριση των δυνατών και αδύνατων σημείων των γυναικών και αποσκοπεί στον προσδιορισμό συγκεκριμένων στόχων που πρέπει να επιτευχθούν σε διάφορους τομείς της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής (εργασία, οικιακή κατάσταση, εκπαίδευση, σχέση με την τοπική κοινότητα, προσωπικές σχέσεις, μεταξύ άλλων). Η εργασιακή συμβουλευτική θα καταλήξει τελικά σε ένα **σχέδιο σταδιοδρομίας**. **Πριν από την έναρξη μιας διαδικασίας συμβουλευτικής**, θα πρέπει να εξεταστούν τα ακόλουθα ζητήματα:

- ✓ Συμπερίληψη μιας **διεπιστημονικής ομάδας** για τη σκιαγράφηση ενός ολοκληρωμένου πορτρέτου της πραγματικής κατάστασης της γυναίκας και τη δημιουργία μιας συμβουλευτικής διαδικασίας που θα λαμβάνει υπόψη και θα αντανάκλα τις δυνατότητες, τις ανάγκες και τις προσδοκίες της.
- ✓ Η **συμβουλευτική πρέπει να είναι ευέλικτη και ανοιχτή σε αλλαγές**. Πράγματι, ακόμη και αν ο σύμβουλος μπορεί να διαμορφώσει ένα αρχικό περίγραμμα, αυτό θα πρέπει να προσαρμόζεται στις μεταβαλλόμενες προσδοκίες και απαιτήσεις της γυναίκας.
- ✓ Ο σύμβουλος θα πρέπει να γνωρίζει τις **ευθύνες και τα όριά του** και να τα γνωστοποιεί με διαφανή και θετικό τρόπο στις επιζώντες γυναίκες, ώστε να οικοδομηθεί εμπιστοσύνη. Είναι επίσης σημαντικό οι συμμετέχουσες να έχουν σαφή αντίληψη για το τι μπορούν ή δεν μπορούν να περιμένουν από τον σύμβουλο.
- ✓ **Θα πρέπει να εξεταστούν βασικές πτυχές σε σχέση με την επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη** (διαχείριση του άγχους και του χρόνου, σχέση με τους εργοδότες και τους άλλους εργαζόμενους κ.λπ.), προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική ένταξη στην εργασία.
- ✓ Κατά την εκπόνηση του Σχεδίου Σταδιοδρομίας ο **σύμβουλος πρέπει να λάβει υπόψη ότι το νομικό καθεστώς των γυναικών μπορεί να εμποδίζει την ένταξη στη νόμιμη αγορά εργασίας**. Ο σύμβουλος θα πρέπει να γνωρίζει τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ και την εθνική νομοθεσία ή να ζητήσει νομική συμβουλή, εάν χρειάζεται.
- ✓ Οι σύμβουλοι πρέπει να διασφαλίζουν ότι το **συμβουλευτικό περιβάλλον και η συμπεριφορά τους είναι θετική**, επιτρέποντας την αλληλεπίδραση με σεβασμό και διαφάνεια. Για παράδειγμα,
 - ▶ Αποφύγετε να κάθεστε απέναντι από τις γυναίκες, καθώς αυτό μπορεί να μεταδώσει την αίσθηση ιεραρχίας ή μη συμμετοχής, επιλέξτε αντίθετα μια γωνιακή θέση ή μια θέση πλάι-πλάι που να επιτρέπει καλή οπτική επαφή, χρησιμοποιώντας χειρονομίες και παρατηρώντας τη γλώσσα του σώματος των γυναικών,
 - ▶ επιλέξτε καθίσματα με το ίδιο ύψος,
 - ▶ ξεδιπλώστε τα χέρια, καθώς τα σταυρωμένα χέρια σας κάνουν να φαίνεστε αμυντικοί και σηματοδοτούν ένταση,
 - ▶ δείξτε ότι είναι αφοσιωμένοι και ενδιαφέρονται κουνώντας το κεφάλι και γέρνοντας προς τα μέσα,
 - ▶ ο κρατήστε μια απόσταση που είναι άνετη για το άλλο άτομο - αυτό μπορεί να διαφέρει από πολιτισμό σε πολιτισμό,
 - ▶ χαμογελάστε για να σηματοδοτήσετε ότι είναι προσιτοί και φιλικοί,
 - ▶ προσφέρετε κάτι να πουν κ.λπ.

Είναι σαφές ότι η δια βίου μάθηση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων πρέπει να προωθούνται κατά τη διάρκεια της συμβουλευτικής απασχόλησης. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να ακολουθούνται τα παρακάτω κύρια στάδια της διαδικασίας συμβουλευτικής απασχόλησης:

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ

Σύνδεση με τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα και ενημέρωση για την τρέχουσα κατάστασή τους

Κατά την προετοιμασία της πρώτης ατομικής συνάντησης ο σύμβουλος απασχόλησης θα πρέπει να διερευνήσει τα τρωτά σημεία και τις συνθήκες των γυναικών, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου επαναδιακίνησης. Κατά τη διάρκεια της πρώτης συνάντησης, ο σύμβουλος θα πρέπει έμμεσα:

- * Βρείτε στοιχεία και πληροφορίες σχετικά με τη χώρα καταγωγής των γυναικών, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές επιπτώσεις που σχετίζονται με την εθνικότητα/εθνικότητα, το φύλο και τη σεξουαλικότητα, την απομόνωση ή την κοινωνική περιθωριοποίηση λόγω πολιτικής ή εθνοτικής ένταξης ή άλλων λόγων.
- * Εξετάστε τις βασικές πληροφορίες, όπως το νομικό καθεστώς, τα έγγραφα πρώτης υποδοχής, το κλινικό ιστορικό.
- * Εντοπίστε τυχόν νομικές ή/και γραφειοκρατικές διαδικασίες που θεωρούνται επείγουσες για να διασφαλιστεί η εργασιακή ένταξη (π.χ. εκκαθάριση άδειας εργασίας, άδεια διαμονής, σύμβαση παραμονής, αναγνώριση διεθνούς προστασίας κ.λπ.).

2. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ, ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΘΟΥΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΜΠΟΔΙΩΝ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΞΕΠΕΡΑΣΤΟΥΝ. Ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών για την αύξηση της δέσμευσης των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα.

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας ο σύμβουλος απασχόλησης θα πρέπει:

- * Χαρτογράφηση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων, λαμβάνοντας υπόψη τις φιλοδοξίες της συμμετέχουσας στο πρόγραμμα σε σχέση με την επαγγελματική και εκπαιδευτική της ανάπτυξη (λαμβάνοντας υπόψη τις ικανότητες και τις δεξιότητες που αποκτήθηκαν σε όλους τους τυπικούς και άτυπους τομείς).
- * Προσδιορίστε τις δεξιότητες που πρέπει να αποκτήσουν οι γυναίκες για να διεκδικήσουν την εργασία που επιθυμούν.
- * Να συμφωνήσετε με τους τομείς προτεραιότητας για τη λήψη μέτρων για τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους.
- * Εξετάστε τα κύρια εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν για την επίτευξη των στόχων.
- * Χειριστείτε τις αντιρρήσεις και τα ερωτήματα.
- * Παρέχετε υποστήριξη και ενθάρρυνση στις γυναίκες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.
- * Ενθαρρύνετε την άποψη ότι οι γυναίκες επιζώντες μπορούν να λύσουν μόνες τους τα προβλήματά τους.

3. ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑΣ

Ιεράρχηση των δράσεων και συμφωνία για τα επόμενα βήματα.

Αφού γίνει η γνωριμία και εντοπιστούν οι ανάγκες, θα πρέπει να καταρτιστεί ένα σχέδιο σταδιοδρομίας. Ο σύμβουλος απασχόλησης θα πρέπει να διασφαλίσει ότι:

- * Όλα τα θέματα έχουν εξεταστεί και όλες οι ερωτήσεις έχουν απαντηθεί.
- * Επιβεβαίωση της απόφασης που έχει ληφθεί.
- * Συμφωνείται ποιος θα κάνει τι μέχρι πότε.
- * Δέσμευση στο σχέδιο σταδιοδρομίας.
- * Εάν κάποια θέματα εκκρεμούν ακόμη, και εφόσον ο συμμετέχων στο πρόγραμμα συμφωνεί, κανονίστε μια νέα συνάντηση δίνοντας χρόνο και χώρο για να επεξεργαστεί τις πρώτες πληροφορίες.

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι δεν πρόκειται για μια γραμμική διαδικασία και ότι η διαδικασία εξαρτάται από τις ανάγκες των γυναικών, οι οποίες μπορεί να χρειαστεί να σταματήσουν, να προχωρήσουν προς τα εμπρός ή προς τα πίσω κατά τη διάρκεια της συμβουλευτικής, ανάλογα με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες τους.

Όπως προσδιορίστηκε από τους Brown και Krane (2000), υπάρχουν συγκεκριμένες συνιστώσες της συμβουλευτικής παρέμβασης για την απασχόληση, οι οποίες μπορούν να μετατραπούν σε πρακτικές που ευνοούν επιτυχή αποτελέσματα σταδιοδρομίας.

4.3.1.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

* Γραπτές ασκήσεις

Διευκολύνουν τον κριτικό αυτοστοχασμό των γυναικών και ενισχύουν την ικανότητά τους να αναδεικνύουν τις εμπειρίες και τις δεξιότητές τους σε σχολεία και εργοδότες, να διεκδικούν θέσεις εργασίας, οικονομικές ενισχύσεις κ.ο.κ. και να αντιπροσωπεύουν με ακρίβεια τις δεξιότητες, τις προσωπικότητες, τις κουλτούρες και άλλες προτιμήσεις τους. Η συμβουλευτική συνεδρία για πολλές γυναίκες είναι ένα από τα λίγα μέρη όπου αισθάνονται ασφαλείς και ελεύθερες να εστιάσουν στον εαυτό τους, να γράψουν για τους στόχους τους, να απαριθμήσουν τα επιτεύγματά τους και να ολοκληρώσουν δραστηριότητες σταδιοδρομίας. Αποδεικνύεται ότι οι γραπτές ασκήσεις στις συνεδρίες σχετικά με την επαγγελματική ανάλυση και την επιλογή σταδιοδρομίας συνέβαλαν στη μείωση του αισθήματος των γυναικών ότι δεν έχουν τον έλεγχο της κατάστασής τους, το οποίο είναι γνωστό ότι αποτελεί αιτία ψυχολογικής δυσφορίας.⁹

Παράδειγμα: Προσωπικό μανιφέστο

Ζητήστε από τις γυναίκες να γράψουν το δικό τους Προσωπικό Μανιφέστο θέτοντας τους τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- ▶ Ποιες είναι οι ισχυρότερες πεποιθήσεις σας;
- ▶ Τι σας κάνει να παθιάζετε και τι σας εμπνέει;
- ▶ Ποιες σχέσεις θεωρείτε σημαντικές;
- ▶ Πώς θέλετε να ορίσετε τον εαυτό σας; (π.χ., είμαι δυνατός και θαρραλέος, είμαι πιστός και γενναιόδωρος).
- ▶ Με ποιες λέξεις θέλετε να ζείτε;

* Εξατομικευμένη αξιολόγηση
και ανατροφοδότηση

Ο διάλογος και οι πιο επίσημες καταγραφές αξιών, ενδιαφερόντων και δεξιοτήτων θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για να παρέχουν στις γυναίκες εξατομικευμένη αξιολόγηση και ανατροφοδότηση σχετικά με τα δυνατά σημεία και τα επιτεύγματά τους, καθώς και τα εμπόδια που έχουν επηρεάσει την πρόοδο της σταδιοδρομίας τους. Επιπλέον, η εξατομικευμένη ανατροφοδότηση σχετικά με τα έγγραφα σταδιοδρομίας (π.χ. βιογραφικό σημείωμα και βιογραφικό σημείωμα) επιτρέπει στις γυναίκες να παρέχουν διάφορες μορφές υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης της ενθάρρυνσης και του επαίνου για όσα επιτυγχάνουν κατά τη διάρκεια της συνεδρίας συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και για όσα έχουν επιτύχει κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Η ατομική αξιολόγηση είναι στη συνέχεια ζωτικής σημασίας για τον σύμβουλο ώστε να λάβει βασικές πληροφορίες σχετικά με τις ανάγκες μιας γυναίκας, προκειμένου να αρχίσει να την προσανατολίζει προς την πορεία της προς την απασχόληση.

Παράδειγμα:

Ορισμένες από τις ερωτήσεις που μπορούν να τεθούν ή που μπορούν να έχουν κατά νου κατά τη διάρκεια της συζήτησης είναι οι ακόλουθες:

- ▶ Πού θέλετε να βρίσκεστε σε πέντε χρόνια;
- ▶ Τι θα θέλατε να πετύχετε στην προσωπική σας ζωή;
- ▶ Τι θα θέλατε να πετύχετε στην επαγγελματική σας ζωή;
- ▶ Ποια είναι τα δυνατά σας σημεία;
- ▶ Πώς πιστεύετε ότι τα δυνατά σας σημεία και τα προσόντα σας θα μπορούσαν να ταιριάξουν με τις επαγγελματικές σας φιλοδοξίες;
- ▶ Ποιες είναι οι αδυναμίες σας;
- ▶ Πώς πιστεύετε ότι μπορείτε να δουλέψετε πάνω στις αδυναμίες σας;
- ▶ Τι χρειάζεστε προκειμένου να νιώθετε ικανοποιημένοι και ολοκληρωμένοι;
- ▶ Σύμφωνα με εσάς, ποιοι είναι οι κύριοι παράγοντες για μια επιτυχημένη ζωή/καριέρα;
- ▶ Στην προηγούμενη εργασιακή σας εμπειρία σε ποια καθήκοντα πιστεύετε ότι δώσατε τον καλύτερό σας εαυτό; Ποια καθήκοντα σας άρεσαν λιγότερο;

⁹ Milot-Lapointe, Le Corff, Savard Επίδραση της ατομικής συμβουλευτικής σταδιοδρομίας στην ψυχολογική δυσφορία: επίδραση των στοιχείων της παρέμβασης σταδιοδρομίας, της συμμαχίας εργασίας και της αναποφασιστικότητας σταδιοδρομίας.

Διαθέσιμο από: <http://tinyurl.com/5ba3zsh2>

* Αξιολόγηση δεξιοτήτων για την αναγνώριση ικανοτήτων

Η αξιολόγηση των δεξιοτήτων είναι υφίστης σημασίας προκειμένου να επιτραπεί στους υπηκόους τρίτων χωρών να προσφέρουν τις ικανότητες και την εμπειρογνωμοσύνη τους στην τοπική αγορά εργασίας. Αυτό μπορεί να γίνει εν μέρει από τον σύμβουλο μέσω μιας ελεύθερης αφήγησης και αυτοβιογραφικής έκφρασης κατά τη διάρκεια της συνέντευξης. Ωστόσο, είναι χρήσιμο ο σύμβουλος απασχόλησης να διερευνήσει τις τρέχουσες διαδικασίες για την αναγνώριση και την ισοδυναμία των προσόντων.

Για παράδειγμα:

- ✓ **The EU Skills Profile Tool**
- ✓ **European Qualifications Framework (EQF)**

* Πρότυπο ρόλων

Το πρότυπο είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την έκθεση των γυναικών σε άτομα που έχουν συμμετάσχει με επιτυχία σε διάφορες δραστηριότητες ανάπτυξης της σταδιοδρομίας. Οι επιζώντες μοιράζονται μεταξύ τους πλούτο πληροφοριών και εμπειριών και οι σύμβουλοι σταδιοδρομίας υποδεικνύουν διάφορες επαγγελματικές δεξιότητες κατά τη διάρκεια της συνεδρίας, όπως η χρήση του Διαδικτύου για την αναζήτηση θέσεων εργασίας ή σχολών, η χρήση του υπολογιστή και του λογισμικού επεξεργασίας κειμένου για τη δημιουργία βιογραφικών σημειωμάτων και η διεξαγωγή ενημερωτικών συνεντεύξεων και συνεντεύξεων για εργασία.

* Πληροφορίες για την αγορά εργασίας

Είναι σημαντικό να παρέχονται πληροφορίες στους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα σχετικά με τις προκλήσεις θέσεων εργασίας και τις απαιτήσεις θέσεων, τους μισθούς, τις αιτήσεις για σχολές, τις απαιτήσεις και το κόστος πτυχίου, τα έγγραφα του χαρτοφυλακίου καριέρας, τις ανακοινώσεις οικονομικών πόρων, τις υπηρεσίες επαγγελματικής αποκατάστασης κ.ο.κ. Μπορούν να παρέχονται με την ανάρτηση φυλλαδίων και ενημερωτικών φυλλαδίων στην αίθουσα όπου πραγματοποιούνται οι συνεδρίες συμβουλευτικής απασχόλησης. Μπορεί επίσης να είναι ωφέλιμο να μοιραστείτε άμεσα μαζί τους ακριβείς πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της αγοράς εργασίας σε τοπικό επίπεδο.

Ως εκ τούτου, ο σύμβουλος θα πρέπει:

- ✓ Παροχή συμβουλών στις γυναίκες σχετικά με το τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει μια σύμβαση, εξηγώντας ότι οι όροι εργασίας πρέπει να περιλαμβάνουν τουλάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες:
 - ▶ *Μέρη της σύμβασης εργασίας (εργοδότης και εργαζόμενος)*
 - ▶ *Τόπος εργασίας: εάν δεν υπάρχει σταθερός τόπος εργασίας, το έγγραφο θα πρέπει να τονίζει ότι ο εργαζόμενος θα εργάζεται σε διάφορες τοποθεσίες και να αναφέρει τον τόπο εγγραφής της επιχείρησης,*
 - ▶ *Τίτλος, βαθμός, κατηγορία εργασίας ή περιγραφή της θέσης εργασίας και σύντομη περιγραφή των καθηκόντων,*
 - ▶ *ημερομηνία έναρξης και αναμενόμενη διάρκεια της εργασίας, εάν η σύμβαση είναι προσωρινή,*
 - ▶ *Αριθμός ημερών ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών,*
 - ▶ *Διάρκεια των περιόδων προεידιοποίησης για εσάς και τον εργοδότη σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης από έναν από τους δύο- αρχικός βασικός μισθός, συχνότητα καταβολής και τυχόν άλλα στοιχεία της αμοιβής- διάρκεια της κανονικής εργασίας ημέρας ή εβδομάδας (ώρες εργασίας).*
- ✓ Παροχή συμβουλών στις γυναίκες σχετικά με τους διάφορους τύπους συμβάσεων. Παροχή πληροφοριών στη γυναίκα σχετικά με τις συμβάσεις πλήρους απασχόλησης και άλλους τύπους συμβάσεων εργασίας με έμφαση στην αρχή της μη διάκρισης κατά τη χρήση μη τυποποιημένων μορφών απασχόλησης. Οι μη τυποποιημένες ή άλλες μορφές συμβάσεων εργασίας μπορεί να περιλαμβάνουν: εργασία ορισμένου χρόνου, εργασία μερικής απασχόλησης και προσωρινή εργασία με τη μορφή πρακτορείου.
- ✓ Παροχή συμβουλών σε γυναίκες σχετικά με τα έγγραφα πληρωμής και τα φορολογικά ζητήματα. Παροχή πληροφοριών στη γυναίκα σχετικά με άλλα σχετικά έγγραφα: τι είναι και πώς να διαβάσει μια απόδειξη πληρωμής, τι είναι η επιστολή παραίτησης και τότε πρέπει να υπογραφεί, πώς να αντιμετωπίζει τις φορολογικές υποχρεώσεις ανάλογα με το είδος της σύμβασης, τι είναι και πώς να κάνει τη δήλωση εισοδήματος. Παροχή πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες που μπορούν να υποστηρίξουν τη γυναίκα (π.χ. συνδικαλιστικές οργανώσεις, γραφεία υποστήριξης κ.λπ.).
- ✓ Πρόσθετη υποστήριξη όσον αφορά την καθοδήγηση και την επαγγελματική καθοδήγηση. Παραπομπή των γυναικών (όταν είναι σχετικό) σε τοπικά προγράμματα coaching ή επαγγελματικής καθοδήγησης από κυβερνητικούς φορείς ή μη κυβερνητικές οργανώσεις.

* Παιχνίδι ρόλων

Τα παιχνίδια ρόλων μπορούν να αποτελέσουν μέρος μιας συμβουλευτικής πορείας για την απασχόληση, όπου οι γυναίκες έχουν την ευκαιρία να αξιολογήσουν τον τρόπο με τον οποίο αποδίδουν σε μια φανταστική κατάσταση, η οποία είναι πιθανό να αντικατοπτρίζει ένα σενάριο που μπορεί να συναντήσουν στο πλαίσιο του ρόλου τους.

Παράδειγμα: Η συνέντευξη

Μπορείτε να ξεκινήσετε τη δραστηριότητα εξηγώντας τι είναι μια συνέντευξη για δουλειά, τους διάφορους τύπους και παρέχοντας γενικές συμβουλές που μπορεί να ενδιαφέρουν κάθε υποψήφιο. Στη συνέχεια, ζητήστε από τις συμμετέχουσες γυναίκες να επιλέξουν έναν συνεργάτη και να προετοιμάσουν μια συνέντευξη για μια φανταστική θέση εργασίας. Δώστε τους 10-15 λεπτά για να εξετάσουν πράγματα όπως η μεταφορά, ο πιθανός εργοδότης ή ο ενδυματολογικός κώδικας. Στη συνέχεια, παίξτε σε ρόλο μια προσομοιωμένη συνέντευξη για δουλειά. Η μία συμμετέχουσα σε κάθε ζευγάρι θα υποδυθεί τον υπεύθυνο της συνέντευξης- η άλλη θα υποδυθεί τη συνεντευξιαζόμενη και θα απαντήσει στις ερωτήσεις που θα της υποβληθούν. Εν τω μεταξύ, τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας θα πρέπει να παρατηρήσουν τη συνέντευξη και να προσφέρουν προτάσεις για βελτίωση. Όλοι οι συμμετέχοντες θα πρέπει να έχουν την ευκαιρία να παίξουν τον ερωτώμενο.

Προτείνεται ο σύμβουλος απασχόλησης να παρέχει έναν κατάλογο ερωτήσεων με διαφορετικά επίπεδα δυσκολίας και πιθανές απαντήσεις. Σκεφτείτε παραδείγματα δύσκολων ερωτήσεων που δεν πρέπει να τίθενται, αλλά που μπορεί να αντιμετωπίσουν. Το έργο μας για την προώθηση της ενσωμάτωσης των επιζώντων και της προσαρμοστικότητας της σταδιοδρομίας τους είναι ένα κρίσιμο βήμα για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής τους ανάπτυξης μακροπρόθεσμα. Είναι αυτή η μακροπρόθεσμη εστίαση και δέσμευση που πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητη για τη μείωση της ανισοκατανομής των κοινωνικών και οικονομικών πόρων και στηρίζει όσους μένουν πίσω. Θα πρέπει να είναι σε θέση να ανιχνεύσουν αυτά τα ζητήματα και να τα αντιμετωπίσουν. Στην πραγματικότητα, θα μπορούσαν ακόμη και να προβληματιστούν για το αν τέτοιες ερωτήσεις θα πρέπει να τους κάνουν να επανεξετάσουν την αίτηση για τη θέση εργασίας.

Για παράδειγμα:

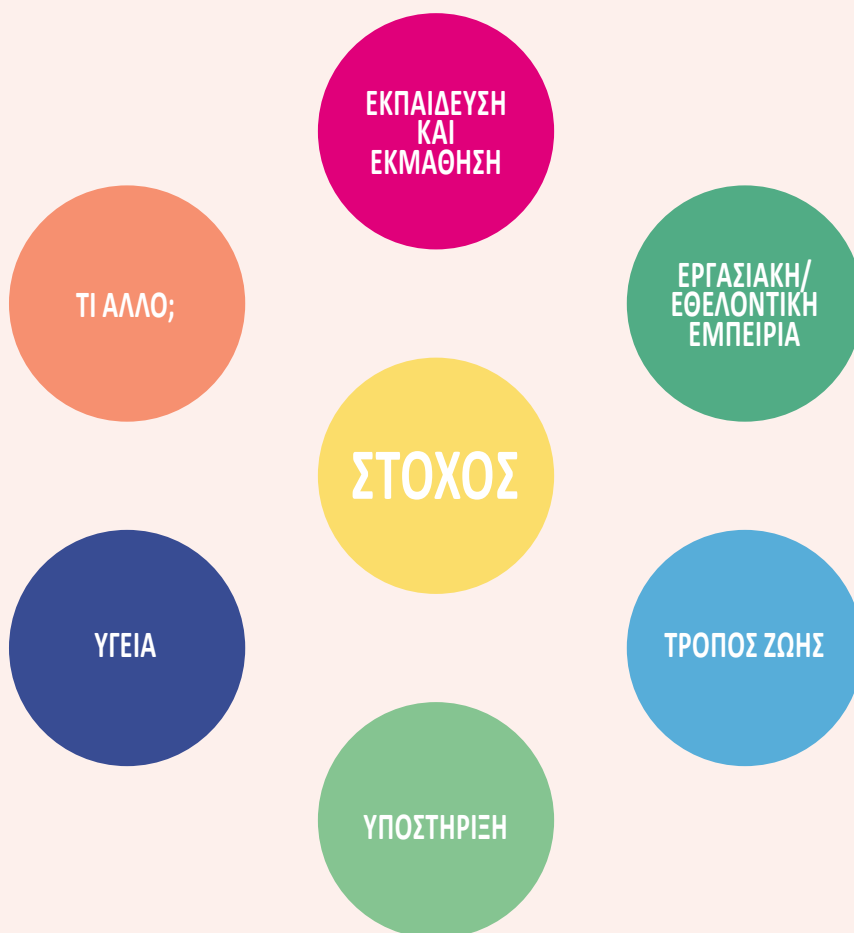
- ▶ Έχετε παιδιά;
- ▶ Αρρωσταίνουν συχνά;
- ▶ Είστε παντρεμένος;
- ▶ Έχετε πάρει ποτέ αναρρωτική άδεια;
- ▶ Σκοπεύετε να μείνετε έγκυος;

Ο σύμβουλος απασχόλησης πρέπει να ενημερώνει τους συμμετέχοντες ότι αυτές οι καταστάσεις συμβαίνουν. Να τους ενημερώσει για τα δικαιώματά που έχουν και πώς να αντιδράσουν.¹⁰

10 Avveduto, V., Baruzzo, G., De Luca, N., Grigaliunaite, R., Gutiérrez, L. S., Kaplani, M. E., Martin, L. P., Tamas, A., Torrens, A., Usai, M., (2020) "Πολυθεματικό εκπαιδευτικό υλικό για την απασχολησιμότητα ως μέρος του προγράμματος HEAL Recovery and Integration". Πρόγραμμα HEAL. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://cesie.org/en/resources/heal-multidisciplinary-employability-training-material/>

Η **μεθοδολογία εργασίας συμβόλων**¹¹ είναι μια μέθοδος συμβουλευτικής σταδιοδρομίας που βασίζεται στη χρήση συμβόλων. Η εργασία με σύμβολα για τη συμβουλευτική σταδιοδρομίας είναι μια ευκαιρία για τις γυναίκες επιζώντες να χρησιμοποιήσουν μια παγκόσμια γλώσσα. Πράγματι, τα σύμβολα είναι χρήσιμα σε καταστάσεις που είναι δύσκολο ή αδύνατο να περιγραφούν με άλλα μέσα επικοινωνίας.

Ένα εργαλείο παρέμβασης της προσέγγισης Symfos είναι η **μεθοδολογία Basic Clearing**. Εφαρμόζοντας τη μεθοδολογία Basic Clearing, ο σύμβουλος ζητά από τη συμμετέχουσα στο πρόγραμμα να χρησιμοποιήσει έναν χάρτη πόρων/ικανοτήτων για να προσδιορίσει τις ανάγκες και τους στόχους της. Ο χάρτης πόρων/ικανοτήτων είναι δομημένος όπως ένα άτομο, με έναν στόχο στο κέντρο και σχετικές πτυχές της ζωής της συμμετέχουσας στο πρόγραμμα να τον περιβάλλουν.

Εικόνα 1: Πόροι/ χάρτης ικανοτήτων

11. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία μπορείτε να βρείτε στον δικτυακό τόπο του έργου Symfos: <http://www.symfos.eu/>

1. ΣΗΜΕΙΟ ΕΚΚΙΝΗΣΗΣ: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΧΩΝ

Η συμμετέχουσα στο πρόγραμμα αποκαλύπτει το στόχο της στο σύμβολο, επιλέγει ένα σύμβολο για το στόχο της και το τοποθετεί στο κέντρο της σελίδας.¹²

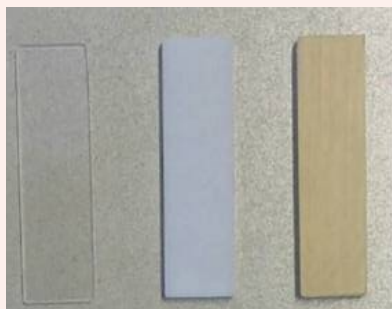
Εικόνα 2: Επιλογή συμβόλων για τον στόχο.

2. ΕΠΙΛΟΓΗ ΣΥΜΒΟΛΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΠΤΥΧΗ

Ο σύμβουλος ζητά από τη γυναίκα να επεξεργαστεί το φύλλο και να επιλέξει τα σύμβολα που πιστεύει ότι αντιπροσωπεύουν καθεμία από τις περιοχές της σελίδας που σχετίζονται με τη δική της ζωή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι γυναίκες μπορεί να αφήσουν κάποιες περιοχές χωρίς σύμβολο, γεγονός που δίνει επίσης ορισμένες πληροφορίες..

Εικόνα 3: Διαφορετικοί λόγοι για την αξιολόγηση της προσωπικής κατάστασης.

3. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΤΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΚΑΘΕ ΠΕΡΙΟΧΗ

Η συμμετέχουσα στο πρόγραμμα καλείται από τον σύμβουλο να αξιολογήσει την προσωπική της κατάσταση σε κάθε τομέα. Για να γίνει αυτό ορατό, η γυναίκα επιλέγει στη συνέχεια να θέσει μονοπάτια μεταξύ κάθε συμβόλου και του στόχου της.

- Στερεό έδαφος υποδεικνύει: Αισθάνομαι πολύ σταθερός και ασφαλής εδώ.
- Πυκνός πάγος: Αισθάνομαι κάπως σταθερός και ασφαλής, αλλά νιώθω λίγο ταλαντευόμενος
- Λεπτός πάγος: Είμαι πολύ ασταθής και ο πάγος μπορεί να σπάσει ανά πάσα στιγμή

Εικόνα 4: Símbolos y caminos en el mapa de recursos y competencias

Στο τέλος, ο σύμβουλος θα πρέπει να προχωρήσει σε συμβουλευτικές συνεδρίες ζητώντας από τη γυναίκα να παρουσιάσει αυτό που έχει εμφανίσει και στη συνέχεια να ερμηνεύσει την επιλογή και την παράθεση του συμβόλου. Η φάση αυτή οδηγεί σε συζήτηση μεταξύ της γυναίκας και του συμβούλου σχετικά με την υποστήριξη που χρειάζεται και τα περαιτέρω βήματα για την επίτευξη των στόχων της. Μαζί με τον σύμβουλο μπορούν να επανεξετάσουν ποια είναι τα δυνατά σημεία ή τα εμπόδια που παρουσιάζει κάθε τομέας σε σχέση με τον στόχο τους και να δημιουργήσουν ένα πλήρες σχέδιο δράσης με βάση αυτό.¹³

12 Τα σύμβολα που πρέπει να τοποθετηθούν στο χάρτη πόρων είναι συγκεκριμένα αντικείμενα (ειδώλια, αντικείμενα που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή κ.λπ.)

13 SYMFOS Concept Note- Βασική εκκαθάριση, <https://cesie.org/en/resources/symfos-basic-clearing/>

Η μεθοδολογία TOLERANT¹⁴ αποσκοπεί στην προώθηση της πρόσβασης των γυναικών που έχουν επιζήσει της εμπορίας ανθρώπων στην τοπική αγορά εργασίας, προωθώντας την παροχή επαγγελματικού προσανατολισμού με βάση το φύλο και με ιδιαίτερη έμφαση στην υποστήριξη της απασχόλησης. Ο κύριος στόχος είναι να εξασφαλιστεί μια υπηρεσία για την καταγραφή των δεξιοτήτων, των προσόντων και της εργασιακής εμπειρίας των γυναικών, παρέχοντάς τους εξατομικευμένες συμβουλές για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

Για την επίτευξη αυτών των στόχων, εφαρμόζει μια πορεία αξιολόγησης ικανοτήτων προκειμένου να συλλέξει πληροφορίες προσωπικού και επαγγελματικού ιστορικού για τη δημιουργία ενός εξατομικευμένου προφίλ. Στο πλαίσιο αυτό, τα στοιχεία που πρέπει να συλλεχθούν αφορούν πληροφορίες σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση των γυναικών, την εργασιακή εμπειρία, τις δεξιότητες και το επίπεδο εκπαίδευσης ή/και κατάρτισης, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τους πιθανούς στόχους και τις προσδοκίες σταδιοδρομίας και την περαιτέρω κατάρτιση.

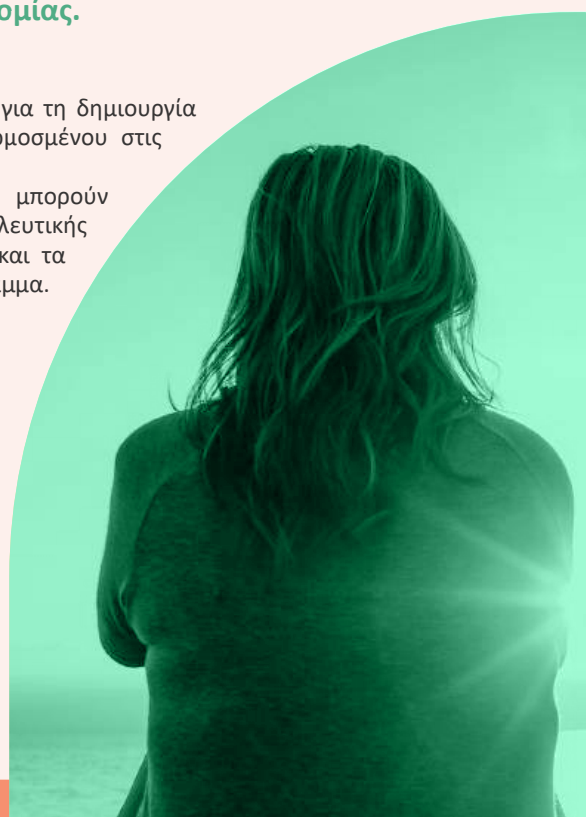
Σύμφωνα με τη μεθοδολογία TOLERANT, ο σκοπός της συλλογής αυτών των πληροφοριών είναι:

- ✓ **Ανάλυση και αξιολόγηση της προηγούμενης επαγγελματικής πορείας κάθε γυναίκας (εάν υπάρχει)**
- ✓ **Ανάλυση και αξιολόγηση των υφιστάμενων δεξιοτήτων**
- ✓ **Να καθορίσει ρεαλιστικές επιλογές σταδιοδρομίας με βάση την προηγούμενη εμπειρία και τις ανάγκες**
- ✓ **Να επισημάνει τα εμπόδια που πρέπει να ξεπεραστούν για την ένταξη των γυναικών στην απασχόληση,**
- ✓ **να αναλύσει τις απαιτούμενες δεξιότητες, με βάση την καθορισμένη πορεία σταδιοδρομίας.**

Όλες αυτές οι ενέργειες θα είναι ζωτικής σημασίας για τη δημιουργία ενός εξατομικευμένου επαγγελματικού προφίλ προσαρμοσμένου στις ανάγκες των γυναικών.

Διαφορετικές μεθοδολογίες και προσεγγίσεις μπορούν να ενσωματωθούν σε διάφορα στάδια της συμβουλευτικής διαδικασίας και να επεκταθούν με βάση τις ανάγκες και τα προσωπικά ενδιαφέροντα των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα.

14 Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία και το έργο TOLERANT μπορείτε να βρείτε στον δικτυακό τόπο του έργου TOLERANT: <https://www.tolerantproject.eu/>

Η ευάλωτη κατάσταση των γυναικών επιζώντων υπηκόων τρίτων χωρών, για παράδειγμα λόγω εκτοπισμού ή τραύματος, θα μπορούσε να επηρεάσει σοβαρά την **πορεία ένταξής τους στην αγορά εργασίας**. Ως εκ τούτου, κατά τη διαδικασία ένταξης στην αγορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας να δοθεί προσοχή σε μια πολιτισμικά ευαίσθητη προσέγγιση.

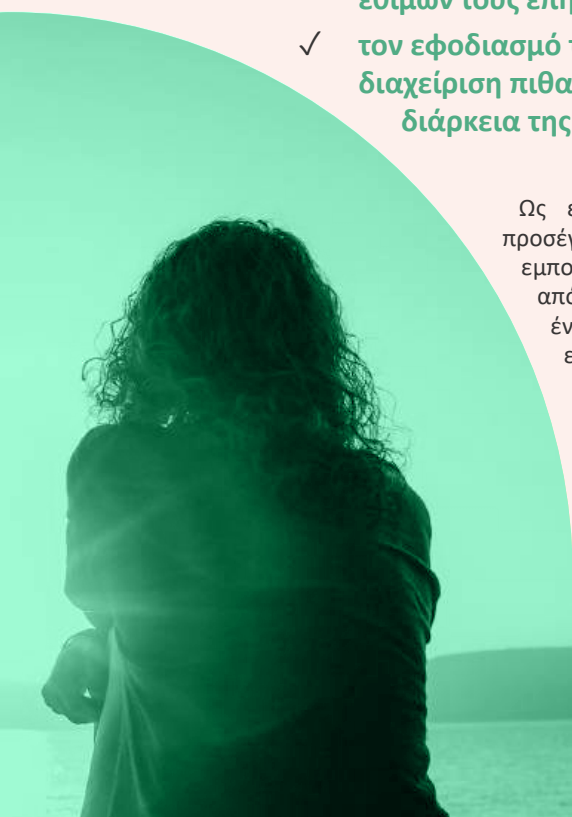
Μια προσέγγιση με πολιτισμική ευαισθησία σημαίνει να δίνεται προσοχή στις πολιτισμικές δυναμικές στην αναζήτηση εργασίας και στον εργασιακό χώρο, όπως οι επαγγελματικές φιλοδοξίες, ο τρόπος συνέντευξης, η αλληλεπίδραση, ο ενδυματολογικός κώδικας, οι μέθοδοι επικοινωνίας κ.λπ.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος του ψυχολόγου **για την υποστήριξη του συμβούλου απασχόλησης** είναι ζωτικής σημασίας. Η φιγούρα αυτή αποτελεί κλειδί για:

- ✓ **την αξιολόγηση των αναγκών και των αιτημάτων των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα,**
- ✓ **να ενεργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ των γυναικών και του εργοδότη για να βοηθήσει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο διαφορετικές κουλτούρες επεξεργάζονται και επεξεργάζονται διαφορετικές ερμηνείες της πραγματικότητας,**
- ✓ **τη διερεύνηση και μελέτη της ψυχικής υγείας των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη πώς τα χαρακτηριστικά της παράδοσης, του πολιτισμού και των εθίμων τους επηρεάζουν τις συμπεριφορές και τις αξίες τους,**
- ✓ **τον εφοδιασμό των γυναικών με τα εργαλεία για τη διαχείριση πιθανών πολιτισμικών παρεξηγήσεων κατά τη διάρκεια της εργασιακής ένταξης.**

Ως εκ τούτου, είναι προφανές ότι μια αποτελεσματική προσέγγιση για την εργασία με γυναίκες που έχουν επιζηήσει της εμπορίας ανθρώπων και της βίας θα πρέπει να αποτελείται από μια διεπιστημονική ομάδα, η οποία θα περιλαμβάνει έναν ψυχολόγο με διαπολιτισμική/εθνοψυχιατρική εμπειρογνωμοσύνη, ικανό να δημιουργήσει ένα εξατομικευμένο σχέδιο σταδιοδρομίας που θα σέβεται το πολιτισμικό πλαίσιο αναφοράς των γυναικών.

Μερικές φορές ορισμένες συνεδρίες μπορούν να προταθούν σε ομαδικό πλαίσιο. Σε αυτή την περίπτωση, δώστε προσοχή στη σύνθεση της ομάδας σε σχέση με την εθνικότητα και την πολιτική τοποθέτηση. Είναι σημαντικό να έχετε επίγνωση των πολιτισμικών συγκρούσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν σε μια ετερογενή ομάδα και να κατανοήσετε πώς να τις αντιμετωπίσετε.

5. Σκέψεις για τη δέσμευση των εργοδοτών και την παροχή πρακτικής άσκησης

Αυτή η ενότητα του γενικού πλαισίου WINGS παρέχει εκτιμήσεις σχετικά με το **νομικό πλαίσιο για την απασχόληση και την παροχή πρακτικής άσκησης**, και σύντομες κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη **εξατομικευμένων σχεδίων πρακτικής άσκησης** για γυναίκες επιζώντες της εμπορίας ανθρώπων.

5.1.

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ

Κατά την αναζήτηση ευκαιριών απασχόλησης ή πρακτικής άσκησης για γυναίκες επιζώντες της εμπορίας ανθρώπων, η εξέταση του ευρωπαϊκού και εθνικού νομικού πλαισίου είναι απαραίτητη.

Η γενική συναίνεση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ότι η κοινωνική πολιτική απέναντι στους ανέργους, καθώς και σε άλλους μη εργαζόμενους, θα πρέπει να μετατοπιστεί από την παθητική εισοδηματική στήριξη προς **ενεργητικά μέτρα** που θα τους βοηθήσουν να βρουν εργασία, τα οποία περιλαμβάνουν:

1. Μέτρα που αποσκοπούν στο να **βοηθήσουν τους ανέργους να βρουν εργασία**, είτε βοηθώντας τους στις δραστηριότητες αναζήτησης εργασίας είτε βελτιώνοντας την απασχολησιμότητά τους μέσω κατάρτισης ή εργασιακής εμπειρίας,
2. Μέτρα που **παρέχουν στους ανέργους είτε άμεση πρόσβαση στην απασχόληση**, μέσω της επιδότησης θέσεων εργασίας ή της μείωσης των φόρων και/ή των κοινωνικών εισφορών που πρέπει να καταβάλλουν οι εργοδότες, είτε βοήθεια για να ξεκινήσουν τη δική τους επιχείρηση και να γίνουν αυτοαπασχολούμενοι.

Μια τρέχουσα τάση είναι η αποκέντρωση των υπηρεσιών απασχόλησης και η παραχώρηση μεγαλύτερης αυτονομίας στα τοπικά γραφεία όσον αφορά τις αποφάσεις σχετικά με τα διάφορα διαθέσιμα προγράμματα για την αντιμετώπιση των τοπικών συνθηκών και αναγκών της αγοράς εργασίας. Ως αποτέλεσμα, έχει αυξηθεί η αλληλεπίδραση με τις τοπικές οργανώσεις - ιδιωτικές και δημόσιες - στο σχεδιασμό και την παροχή ευκαιριών εργασίας και κατάρτισης.

Η περαιτέρω έρευνα σχετικά με το νομικό πλαίσιο περιλαμβάνει:

- * απαιτήσεις κατοικίας
- * τύποι συμβάσεων εργασίας
- * πιθανές επιδοτήσεις για τις εταιρείες που απασχολούν ευάλωτες ομάδες.

Η επίτευξη ορισμένων θέσεων εργασίας είναι δυνατή μόνο όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ως εκ τούτου, οι γυναίκες επιζώντες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο είναι συχνά αδύνατο να βρουν μια θέση εργασίας που να ταιριάζει στο προφίλ τους. Όπως αναφέρθηκε, η συνάντηση των προσδοκιών με την πραγματικότητα αποτελεί επίσης μέρος του ρόλου του συμβούλου απασχόλησης. Στην πραγματικότητα, οι γυναίκες με χαμηλή ειδίκευση μπορούν να ξεπεράσουν τα εμπόδια της αγοράς με την ενασχόλησή τους στον τομέα της επιλογής τους, αλλά σε μια εργασία χαμηλής ειδίκευσης για να εξειδικευτούν σιγά σιγά περισσότερο.

Μόλις εντοπιστεί η ευκαιρία απασχόλησης ή πρακτικής άσκησης, οι σύμβουλοι απασχόλησης θα πρέπει να καταρτίσουν σχέδια πρακτικής άσκησης¹⁵, με βάση 4 κύριες φάσεις:

1. ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟΧΩΝ

Οι σύμβουλοι απασχόλησης θα πρέπει να εξετάζουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα και να σχεδιάζουν ένα πρόγραμμα πρακτικής άσκησης θέτοντας τις ακόλουθες ερωτήσεις:

- ▶ Ποιος είναι ο κύριος στόχος της πρακτικής άσκησης;
 - ✓ Το μέρος αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει έναν κατάλογο ελέγχου δεικτών ικανοτήτων για την αξιολόγηση της προόδου και την εκτίμηση των αποτελεσμάτων.

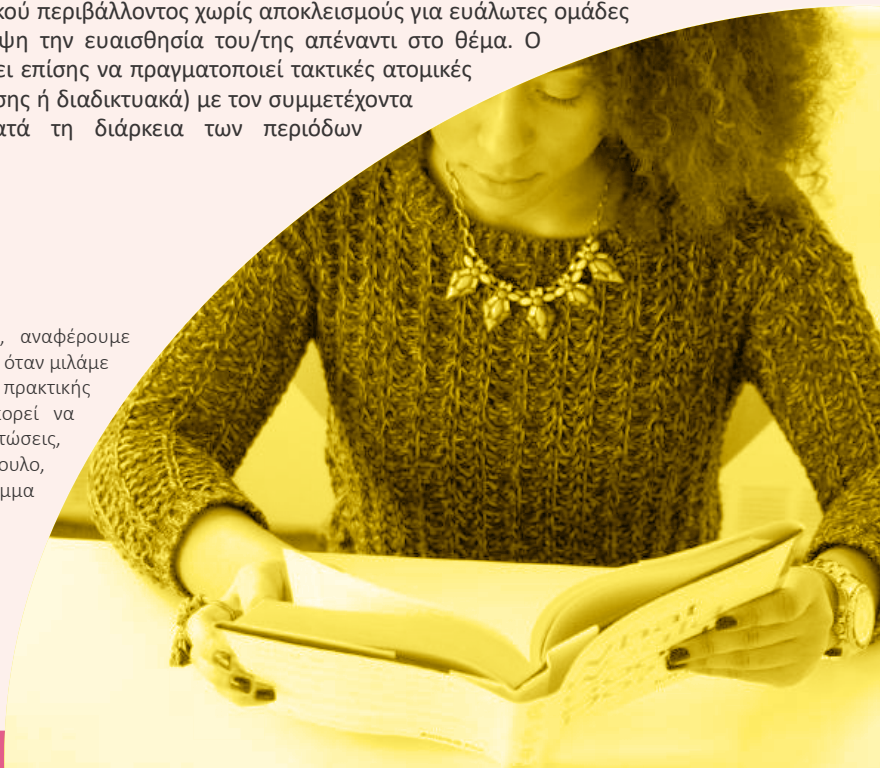
Μόλις καθοριστεί ο στόχος, μπορούν να εξεταστούν τα ακόλουθα ερωτήματα:

- ▶ Θα αποζημιωθεί ο ασκούμενος για την εργασία του;
 - ✓ Είναι σημαντικό να καθοριστεί εκ των προτέρων αν η πρακτική άσκηση είναι αμειβόμενη ή όχι, πώς (ωριαία ή με υποτροφία) και πόσο και να ξεκαθαριστεί εκ των προτέρων.
- ▶ Πόσο θα διαρκέσει η πρακτική άσκηση;
 - ✓ Είναι σημαντικό να καθοριστεί το χρονοδιάγραμμα και να προγραμματιστούν οι δραστηριότητες και τα ορόσημα εντός των ημερομηνιών για να διασφαλιστεί ότι οι ασκούμενοι έχουν πλήρη κατανόηση των προσδοκιών και των αποτελεσμάτων.

2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Ο σύμβουλος απασχόλησης θα πρέπει να συνεργαστεί στενά με την εταιρεία και να εντοπίσει ένα πρόσωπο-κλειδί που μπορεί να επιβλέπει και να καθοδηγεί τον ασκούμενο. Ο επόπτης θα επιλεγεί ανάλογα με την προηγούμενη εμπειρία του/της στη δημιουργία εργασιακού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς για ευάλωτες ομάδες ή λαμβάνοντας υπόψη την ευαισθησία του/της απέναντι στο θέμα. Ο σύμβουλος θα πρέπει επίσης να πραγματοποιεί τακτικές ατομικές συναντήσεις (δια ζώσης ή διαδικτυακά) με τον συμμετέχοντα στο πρόγραμμα κατά τη διάρκεια των περιόδων πρακτικής άσκησης.

¹⁵ Για λόγους απλότητας, αναφέρουμε μόνο τις θέσεις πρακτικής άσκησης όταν μιλάμε για ευκαιρίες απασχόλησης και πρακτικής άσκησης. Η ίδια στρατηγική μπορεί να εφαρμοστεί και στις δύο περιπτώσεις, πάντα σε συνεργασία με τον σύμβουλο, τους συμμετέχοντες στο πρόγραμμα και τους εργοδότες.

3.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

Τόσο ο σύμβουλος όσο και ο προϊστάμενος θα πρέπει να δίνουν εποικοδομητική ανατροφοδότηση ως ευκαιρία για την καθοδήγηση και την ενίσχυση των θετικών συμπεριφορών και επιδόσεων. Επιτρέπει επίσης την ευκαιρία να διορθωθούν συμπεριφορές ή ζητήματα, εάν χρειάζεται.

Επιπλέον, θα πρέπει να διενεργείται ενδιάμεση και τελική αξιολόγηση των ικανοτήτων σε:

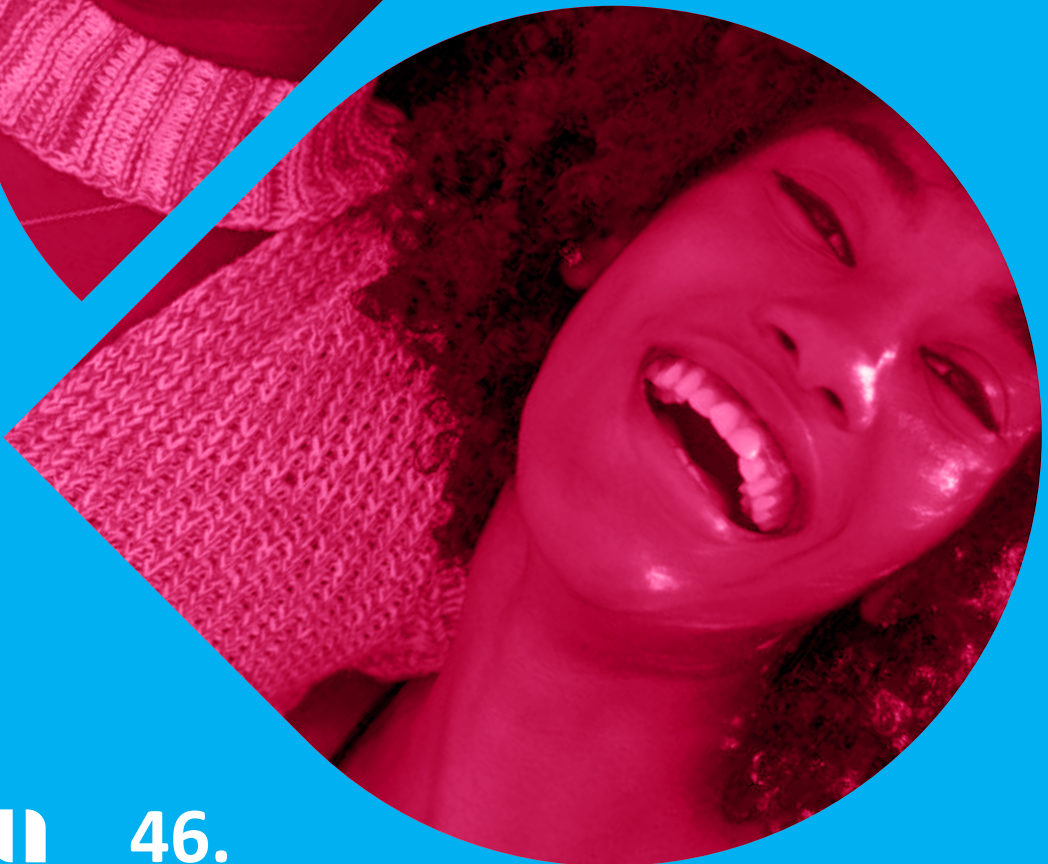
- * **Τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες:** εκείνες που σχετίζονται με τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απαιτούνται για την ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης εργασιακής δραστηριότητας, η οποία καθορίζεται από το επαγγελματικό προφίλ.
- * **Βασικές ικανότητες:** οι δεξιότητες που αναγνωρίζονται σε μια συγκεκριμένη κουλτούρα ως βασικές προϋποθέσεις για την πρόσβαση στην τοπική αγορά εργασίας: π.χ. ψηφιακές δεξιότητες, γλωσσικές δεξιότητες, άδεια οδήγησης, μεταξύ άλλων.
- * **Οριζόντιες ικανότητες:** ευρείες δεξιότητες, ικανότητες και στάσεις που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση εργασιακών καταστάσεων διαφορετικής πολυπλοκότητας. Για παράδειγμα, ομαδική εργασία, υπευθυνότητα, ευελιξία, προσαρμοστικότητα και διαχείριση του άγχους, μεταξύ άλλων.

4.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

Στο τέλος, είναι ζωτικής σημασίας να:

- ✓ Ο εργοδότης να διεξάγει συνέντευξη εξόδου για να συλλέξει πληροφορίες σχετικά με την εμπειρία του συμμετέχοντα στο πρόγραμμα.
- ✓ Παρέχεται πιστοποιητικό που αναγνωρίζει την περίοδο πρακτικής άσκησης και τις ικανότητες που αναπτύχθηκαν.
- ✓ Ο σύμβουλος να πραγματοποιήσει συνάντηση παρακολούθησης με τον εργοδότη για να μετρήσει την ικανοποίηση του εργοδότη και να προσδιορίσει μελλοντικές ευκαιρίες για άλλες γυναίκες.
- ✓ Ο σύμβουλος να συναντηθεί με τη συμμετέχουσα στο πρόγραμμα για να αξιολογήσει τους στόχους και τις προσδοκίες που επιτεύχθηκαν.

46.

6. Τελική παρατήρηση

Το έργο μας για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της εργασιακής ενσωμάτωσης των γυναικών που επιβίωσαν από την εμπορία ανθρώπων αποτελεί κρίσιμο βήμα για την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής τους ανάπτυξης μακροπρόθεσμα. Είναι αυτή η μακροπρόθεσμη εστίαση και δέσμευση που πιστεύουμε ότι είναι απαραίτητη για τη μείωση της άνισης κατανομής των κοινωνικών και οικονομικών πόρων και τη στήριξη όσων έχουν μείνει πίσω.

7. Αναφορές

Avveduto, V., Baruzzo, G., De Luca, N., Doumana, R., Grigaliunaite, R., Giuliana, M., Gutiérrez, L. S., Martin, L. P., Monti, M. C., Korbila, M., Kostis, M., Urban, D. B., Usai, M. (2020) "Fanzines and coping with trauma: Εργαλειοθήκη για τις συνεδρίες ψυχολογικής υποστήριξης στο πλαίσιο του προγράμματος HEAL Recovery and Integration". Πρόγραμμα HEAL.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://healproject.eu>

Avveduto, V., Baruzzo, G., De Luca, N., Grigaliunaite, R., Gutiérrez, L. S., Kaplani, M. E., Martin, L. P., Tamas, A., Torrens, A., Usai, M., (2020) "Πολυθεματικό εκπαιδευτικό υλικό για την απασχολησιμότητα ως μέρος του προγράμματος HEAL Recovery and Integration". Πρόγραμμα HEAL.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://healproject.eu>

Chronister, K. M. (2018). Οι ανάγκες και οι εμπειρίες ατομικής συμβουλευτικής σταδιοδρομίας των γυναικών που έχουν επιζήσει της βίας του συντρόφου. *Journal of Career Development* 39(6), σελίδες 515-539

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Εργαλείο προφίλ δεξιοτήτων της ΕΕ για υπηκόους τρίτων χωρών.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>

Συμβούλιο της Ευρώπης (1995). Μετανάστριες και ένταξη. Διαθέσιμο στο: https://www.coe.int/t/dg3/migration/archives/Documentation/Series_Community_Relations/Immigrant_women_and_integration_fr.pdf

Σύμπραξη HEAL (2021), Πολιτική δεοντολογίας HEAL. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://healproject.eu/media/HEAL_D5.2-Ethics-policy_upd-April-2021_FINAL.pdf

Ingold, J. & Valizade, D. (2017). Πρόσληψη μειονεκτουσών ομάδων από τους εργοδότες: διερεύνηση της επίδρασης των οργανισμών του προγράμματος ενεργού αγοράς εργασίας ως μεσάζοντες στην αγορά εργασίας. *Human Resource Management Journal* Vol 27, no 4, 2017, pages 530–547

Keneman, M. (2016). ΕΕνδυνάμωση του αλλόγλωσσου μαθητή μέσω της ανάπτυξης κριτικών γραμματισμών. *Journal of Language and Literacy Education* Vol. 12 Issue 2—Fall 2016.

Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1120289.pdf>

Krashen, S. (1982). *Principles and Practice in Second Language Acquisition* (Αρχές και πρακτική στην κατάκτηση της δεύτερης γλώσσας). Oxford: Pergamon.

Macalester College Office of Title IX & Equity and student survivors. Γραφείο τίτλου IX & ισότητας του Macalester College και επιζώντες φοιτητές. Ένας οδηγός πόρων για τη στήριξη των φοιτητών που έχουν επιζήσει από σεξουαλική βία. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://titleix.sdsu.edu/resources-for-faculty-and-staff/faculty-guide-for-supporting-survivors.pdf>

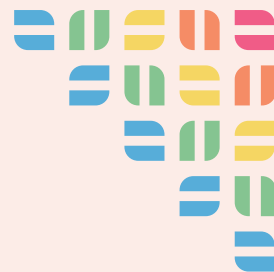
Signoretti, A. (2020). Εργασιακές διαδικασίες και ευκαιρίες απασχόλησης για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. *European Journal of Industrial Relations* 2021, Vol. 27(1) 77– 92

TOLERANT συνεργασία (2021), Οδηγός για την ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών για την υποστήριξη της πρόσβασης στην απασχόληση για γυναίκες υπηκόους τρίτων χωρών, θύματα εμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.tolerantproject.eu/tolerant-guide-for-integrated-service-provision>

UN Women (2011). Εικονικό κέντρο γνώσης για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Διαθέσιμο στη διεύθυνση: <https://www.endvawnow.org/en/articles/652-survivor-centred-approach.html>

New Gender Strategies for Women's Inclusion

- CESIE
→ Ιταλία

www.cesie.org
justice@cesie.org

- LIBERA
→ Ιταλία

www.libera.it
international@libera.it

- KMOP
→ Ελλάδα

www.kmop.gr
european_projects@kmop.org

- Payoke
→ Βέλγιο

www.payoke.be
admin@payoke.be

- SURT
→ Ισπανία

www.surt.org
surt@surt.org

Co-funded by
the European Union

The WINGS project (project no. 101038321 — WINGS — AMIF-2020-AG) was co-funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund. The content of this invitation represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

New Gender Strategies for Women's Inclusion

Co-funded by
the European Union

The WINGS project (project no. 101038321 — WINGS — AMIF-2020-AG) was co-funded by the European Union's Asylum, Migration and Integration Fund. The content of this invitation represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.